नं० ५२२५

नाम- शतपथब्राम्हणम् अश्वमेधकाण्डम्

कर्त्ता — x

पत्रसंख्या - ७३ पत्राणि सं० — १६४८

विषय:- ब्राम्हणम्

5115

Missing

1 to 4, 15, 23 to 25

#74 double

= 74

॥ दे व त ने पो थी शु क न र ते श्व रे त ला दे ॥

॥ गो री ॥ गो दे व त नि पो थि ला धनी दे व ॥

॥ स ला पे ॥ पी आ त व्य नि शी व त ला स्व दे पु ला के श्री ॥

जा हुई श्रुक की गणेश री पोथी

॥ श्री गणेशाय नमः ॥ संवत् ९१ मात

॥ ज्येक वन दी १ पड वो शुकर वार

र वो ती चा र उ व श्री गणेश

सर्वं हुतमेवैनं जुहोत्यग्नये स्वाहा इति स्वाहेत्यग्नये स्वाहा इति स्वाहा स्वाहा

संमितावेव स्वर्गौ लोकौ स्वर्गस्य लोकस्याभिजित्यै ॥ तदाहुः

वैन्मिता जुहुयात्परिमितमवरुन्धीत अपरिमिता परिमितास्येवावरु

ध्यै ॐ वाव प्रजापतिरिस्तीर्यास्ववाचो हमश्वमेधस्य ॐ स्तोमा

यामि सॐ स्थितेनैवात्मन्द्वरामीति ॥ राज्ये ये स्वाहा इति ॥

चेन्यये एवैनं जुहोति सोमाय स्वाहा इति सोमाय एवैनं जुहोति ॥ पा मो

दाय स्वाहा प्रेषेश्चाय एवैनं जुहोति सवित्रे स्वाहा इति सवित्रे एवैनं जुहो

तिवायवेस्वाहेतिवायवए॰ एवेनंजुहोतिविष्णवेस्वाहेतिविष्णव ९ वे

नंजुहोतीन्द्रायस्वाहेतीन्द्रायैवेनंजुहोतिबृहस्पतयेस्वाहेतिबृह

स्पतय ९ एवेनंजुहोतिमित्रायस्वाहेतिमित्रायैवेनं॰जुहोतिवरुणा य

स्वाहेतिवरुणायैवेनंजुहोत्येतावैतास्तादेवतास्ताभ्य ९ एवे वे

नंजुहोतिपुरावीर्जुहोतिपराङिववैस्वर्गोलोकःस्वर्गस्यलोक

स्याभिजित्यै ।। ईश्वरो वा एष ।। पराङ्प्रदग्धोः पत्नींनाहुतौ

र्जुहोतिपुनरावर्त्तेतास्मिंल्लोकेप्रतितिष्ठत्यैताः ह वाव सयक्ष

त्रिय

सस्ह॰ स्कन्ति मुवा वो स्कंदाया स्कन्नं॰ हित यद्धुतस्य स्कंदति ॥ यद्य प्रा

त्व हविषो हुतस्य स्कंदेत ॥ एवमेतस्य शोस्कंदति यं चो द्वितमनाय

थेमुत्सृजेत्ति यद्पा ण्णि जुहोति । सर्वहुतामेव नंजुहोच्य स्कंदाया

स्कन्नं॰ हित यद्धुतस्य स्कन्दति दिं का प्रायश्चित्तिर्हिं सतायस्वाहे

थेतो निवाच्य स्वस्य हृपा ण्णि तान्यवाव हं ध्व।पा।त दा हुः । चै ना

हुति र्हिं स पा णि नेता होत व्या उच्युपा स्वल्वा हु र त्र वा त्र च मे

धः सुन्ति षत यद्पा णि जुहोति हात व्या ए । व वति व हिर्द्धो वा ष त

मापृतनाचरेतित्र्याचव्यमसेजनयतिब्रह्मानायतनेन्द्राग्नेराहु

तीर्गुहोति ॥ १ ॥ सावित्र्याप्रवृष्टःपुरस्तादद्रुउच्चसलदेवं स्कन्दा

त्वतीयेनुहोचायतनएवाहुतीर्गुहोतिमास्मिन्नाचव्यंजनयति

ब्रह्मवेषजस्वेजुहोतिषट्संतत्याच्चाववाद्धिदायोगातदाहुः

रनुत्रावषजस्वेजुहुयात्पशुनिर्वाच्यातपापीयांतस्मात्तस्माद्वारात्

वानपशुःलिवृष्यात्तनपापीयान्वचष्टावत्वारि ८ शातंजुहो

यष्टावचारि ८ शादक्षराजगतीजागताःपशवोजगत्येवास्मै प

वरुंधडएकमृतीः शिंतं जुहोति तस्मादेकः प्रजास्वधुर्कः ॥८॥ ब्रात्य

॥९॥ प्रजापतिरश्वमेधमसृजत ॥ सोऽस्मात्सृष्टः पराङैत्स दिशोऽनुप्रा

विशत्तं देव[illegible] वाः प्रैषमैच्छंस्तमिष्टिभिरन्वप्रायुंजत तमिष्टिभिरन्वै

छंस्तमिष्टिभिरन्वविंदन्यदिष्टिभिरिष्टिभिर्यजतेऽश्वमेव तन्मेध्यं यजमानो

न्विच्छति ॥१०॥ सावित्र्या नववत्तिाऽयं वैस्वविताऽस्यावाऽच्यस्यां निलयत

योऽस्यात्रेस्यस्यां वावतमश्वविंदति न नवाऽइमां वास्वनुतिष्ठत्याह्

त्यपश्चमहेतियत्सावित्र्यान्नवेत्यश्चाद्यवाश्चवित्त्यो ॥१२॥ तदाहुः प्रवो

एतद्ध स्मामीयते यत्तुराड्‌ तिरुवेनं ... स्यावर्त्तयन्तीति यत्सायं हुतीर्जुहु
ति ... मा वि हूतिः होत्रा मोरात्रिः ह्वम ता एवैनं दीक्षरात् तस्मात्सायं मत्त
... पराव ... दे म्या न वंच पयस्यातरिष्टि निर्यजतङ् ... वैनं
तस्माद्दिवा नाग्निर्दृश्यते तियद्व सायं हुतीर्जुहोति प्रातरिष्टि निर्यजेत
... ग हेमम वत यजमानः ... तिरस्मात्पत्ते तेन यज्ञेन यजते ... रः
प्रजानां ... ग हेमा न वति ... रूपं वा एतस्मात् ...
... म्य मे ... न यजते यदा वि पुरुषः ... यं गच्छति ... यावत् ते

ब्राह्मणौ वीणागाथिनौ संवत्सरं गायतः श्रियै वा एतद्रूपं यद्वीणा श्रिय
मेवास्मिंस्तद्धत्तः ॥ तदाहुः। यदुभौ ब्राह्मणौ गायेतामपास्माच्छ्रीः क्रा
मेद्ब्रह्मणो वा एतद्रूपं यद्ब्राह्मणो न वै ब्रह्मणि श्री रमत इति ॥२॥ यदुभौ
राजन्यौ। अपास्माद्ब्रह्मवर्चसं क्रामेत्क्षत्रस्य वा एतद्रूपं यद्राजन्यो न वै
क्षत्रे ब्रह्मवर्चसं रमत इति। ब्राह्मणोन्यो गायति राजन्योन्यो ब्र
ह्म वै ब्राह्मणः क्षत्रं राजन्यस्तदस्य ब्रह्मणा च क्षत्रेण चोभयतः श्रीः
परिगृहीता भवति ॥३॥ तदाहुः। यदुभौ दिवा गायेतामपास्माच्छ्रीः क्रामे

ष्ठीः स्याद्ब्राह्मणतो वा एतद्रूपं यद्दीर्हर्यैदात्वेरा जाकामयेत पब्राह्मण
जिमा तिपापीयांस्तु भवति॥४॥ षड्ढोत्रा नुचौ ञ्च पाप्मा ह्वस्व वर्चसं कामय
के चस्य वा एतद्रूपं यद्ह्रावि र्नवे स्तात्व ब्रह्मवर्चसऽ रमन्त इति द्विः वाज्या
न्याणां गायत्रीं न त्रऽरा जन्यस्य पोह्ना स्य ब्राह्मणाव वद्य चैतां त्योन्न यतः
श्रीः परिगृहीता भवतीति॥५॥ ञ्च यजेत स्पर्द्दादिति। ब्राह्मणा॥ ओ
यन्ते श्राप त्रैवि ब्राह्मणा स्पर्द्धमानास्तेन तेनऽ सौम्यं द्वयवती स्पयुध्य त्तस्प ८८
मुऽ संग्रामम जयदिति राजन्यायुद्धे वे राजन्यस्य वीर्यं वीर्येणैवाव

सर

सु १ ति २

न७ सं मर्द्धयति स्त्रुरस्त्रे। यथा गाथा गत्यतिति स्त्रोन्या ःषड्डूं पद्यं न्तेषड्ड्रत
वः संवत्सरस्य रूपं ऋतुष्वेव संवत्सरे प्रतितिष्ठति ताभ्यां शतं ददाति श-
तायुर्वै पुरुषः शतेन्द्रिय आयुष्येवेन्द्रिये वीर्य आत्मन्धत्ते ॥६॥ ब्रा स ॥
॥५॥ द्विनाम्नीं चावनेः पितृवित्ता। इयं वै माताऽसौ पिता ताभ्यामेवैनं प-
रिददाति यच्चासि हृण्यासीति श्रेष्ठ्यमेवैनं नत्तत्तस्माच्छिष्टाः प्रजाजायन्ते
यो विस्मया सीत्युत्वावैनं नयति तस्माद्यः पशून्प्रत्यति तस्माद्यः पशुः
पशूनां ७ श्रैष्ठ्यं गच्छेत्युवीचासि सप्तिरसि वाजसीति यथा यजुरेवैत

तेऽआ

ह्येषास्मिन्नमण्णा ऽ स्मसीतिमि पुनत्यायय पुनीमासि ऋषि पुनीमासी ऽ येत
द्वौ ऽ स्य स्वस्य प्रियं नामधेयं प्रियतमो विनं नाम्नाभिवदति तस्माद प्या
मित्रौ संगत्य नाम्ना चेदभिवदातान्यान्य ऽ समेवजानना ता ॥ तौ
ऽ दित्यानां पश्चाद्विहाति ऽ आदित्यानेवैनं गमयति दिवा ऽ आर
शापालार तं दद्विष्याश्वमेधाय प्रोक्षितिं ऽ रक्षन्ति शतं वि वैत
स्या राजपुत्रा ऽ आशापाला स्त ऽ एवैनं परिददातीह रंतिरिह
रमता मिह धृतिरिह स्वधृतिः स्वाहेति संवत्सरमाहुतीर्जुहोति

पाश्चात्त्यस्य बंधनं तानि रे विनैव बध्नाति तस्मादयःशृंखलो बंध-
षोडशानवत्तोऽस्तावाच्यस्य बंधनं त्वानि तानि विनैव बध्नाति तस्मादयः-
शृंखलो बंधनमागच्छति षोडशानव सीरत [redacted] नं न जहाति ॥२॥ राष्ट्रं वा अश्वमेधः । राष्ट्रे एते
व्यायच्छन्ते येऽश्वं रक्षन्ति तेषां य उदृचं गच्छति राष्ट्रादेव ते राष्ट्र-
न्यवंत्यथ ये नोदृचं गच्छन्ति राष्ट्रात्ते व्यवच्छिद्यन्ते तस्माद्राष्ट्र्यश्वमेधे १०
न यजेत परा वा एष सिच्यते यो बलोऽश्वमेधेन यजते यदमित्रा अश्व-
स्य विंदेरन्यज्ञोऽस्य विच्छिद्येत पापीयान्स्याच्छतं कवचिनोऽनुमानीयत्वा त्तर्युः

न्य सो १ पाप यां तस्या छतं क व विनारह्नेतियज्ञस्य संतत्य
श्वावा छ दा यत्न

सेवतत्र्यप्रायश्चित्तिः ॥ ३ ॥ ब्राह्मणं ॥ ६ ॥ प्रजापतिरकामयताश्वमेधेनय
जेयेति सोश्राम्यत्स तपोतप्यत तस्य श्रान्तस्य तप्तस्य सप्तधात्मनो देवता
अपाक्रामंस्सा दीक्षाभवत्स एतानि वैश्वदेवान्यपश्यत्तान्यजुहोत्तैर्वै
स दीक्षामवारुन्ध यद्वैश्वदेवानि जुहोति दीक्षामेव तैर्यजमानोवरुन्धे
अन्वहं जुहोत्यन्वहमेव दीक्षामवरुन्धे सप्त जुहोति सप्त ह्येता देवता अपा
क्रामंस्ताभिरेवास्मै दीक्षामवरुन्धे ॥ १ ॥ अप वा एतस्मात्प्राणाः क्रामन्ति
यो दीक्षामतिरेचयन्ति स सप्ताहं प्रचरन्ति सप्त वै शीर्षण्याः प्राणाः प्राणा

दीक्षाद्वादशाखात्मकश्चाणोदीक्षामवरुंधेत्वश्मवितन्नअदेवतांजुहोतिब्राह्म
तो वेदवाक्याहृतउमेत्लोकोरुद्धामेववीर्यएषुलोकेषुप्रतितिष्ठति ॥२॥
तौ एकविंशतिः संपद्यंते द्वादशमासाः पंचर्तवस्त्रयइमेलोकाअसावा
दित्यएकविंशोऽस्तद्दैवंक्षत्रंसाश्रीस्तदाधिपत्यंब्रध्नस्यविष्टपंतदस्मा
राज्यमश्नुते ॥३॥ त्रिंशतमोऽन्नमाणिजुहोति ॥ त्रिंशदक्षराविराड्वि
राड्वैसत्त्रमन्नंचेतस्त्राश्चवाचनाप्यावरुन्ध्येवचार्यो न्नमाणिजुहो ॥
तित्रीणिवैश्वदेवानिसप्तसंपद्यन्तेसप्तावैशीर्षण्याःप्राणाःप्राणादी

तब्धौ ३ ति ३ तृ न

सा प्राणेरवास्मे प्राणान्दीसा मंवरूयेतस्मोर्हि तिमु तमांजु होति प्र सु ते
कसयु कोय ।। ५ ।। ब्रा ह्मणं ।। ८ ।। प्रजापतिरश्वमेधमसृजत सस्पृष्टः प्रचैम
ना त्स सामतं विश्वादेवा न्नुदयच्छ न्प्राद्विश्वादेवानिजु ह्यात्यश्वमेध आस्य
वा पात्ये ।।।। काय स्वाहा कस्मै स्वाहा कतमास्मै स्वाहेति प्राजापत्यं मुखं
करोति प्रजापतिमुखानि रत्नानि देवता नि स च्छति ।। स्वाहाधिमाधीता
य स्वाहा ।। मनः प्रजापतये स्वाहा चित्तं विज्ञातायेति यद्देवसर्वो सां ब्राह्म
णान्न दक्षा ।। ३ ।। अदित्यै स्वाहा अदित्यै मह्यै स्वाहा दित्यै सुमृडीकाये

स्वाहेतीयं वा अदितिरन्नायैवैनमुप दधाति ॥४॥ सरस्वत्यै स्वाहा सरस्वत्यै
पावकायै स्वाहा सरस्वत्यै बृहत्यै स्वाहेति वाग्वै सरस्वती वाचैवैनमु
प दधाति ॥५॥ पूष्णे स्वाहा पूष्णे प्रपथ्याय स्वाहा पूष्णे नरंधिषाय स्वाहेति
पशवो वै पूषा पशुभिरेवैनमुप दधाति ॥६॥ त्वष्ट्रे स्वाहा त्वष्ट्रे तुरीपाय
स्वाहा त्वष्ट्रे पुरुरूपाय स्वाहेति त्वष्टा वै पशूनां मिथुनानां रूप
हु कृद्रूपमेवैनमुप दधाति ॥७॥ विष्णवे स्वाहा विष्णवे निभूयपाय स्वाहा
विष्णवे शिपिविष्टाय स्वाहेति यज्ञो वै विष्णुर्यज्ञेनैवैनमुप दधाति वि

घो देवस्य त्वेन्द्र उदितिसर्स्तोदुति सु त्तमांजुहोतीयं वैसस्तोदुतिरेवैतामेवांन
तः प्रतितिष्ठति ॥ ८ ॥ ब्राह्मणं ॥ ८ ॥ आब्रह्मन् ब्राह्मणो ब्रह्मवर्चसी जा
यतामिति ब्राह्मण एव ब्रह्मवर्चसं दधाति तस्मात्पुरा ब्राह्मणो ब्रह्मव
र्चसी अजायत ॥ ९ ॥ आराष्ट्रे राजन्यः शूर इष [redacted] व्योतिव्याधी महारथो जा
यतामिति राजन्य एव शौर्यं महिमानं दधाति तस्मात्पुरा राजन्यः शूर इ
षव्योतिव्याधी महारथो अजायत ॥ १० ॥ दोग्ध्री धेनुरिति धेन्वामेव पयो दधाति
तस्मात्पुरा दोग्ध्री धेनुरजायत ॥ ११ ॥ वोढानड्वानिति अनडुह्येव बलं दधाति

बलं दधाति

यन ही तित स्या

तस्मात्तुरगनचान्योऽजायत ॥६॥ ओंभुः सप्तिरित्तीच्छेश्वएवंजवंदधातितस्मा
त्तुरगाश्वः सञ्जज्ञे ॥७॥ पृथ्वींयेयोपघृति ॥ योविद्येवस्वरूपंदधातितस्माद्रूपि
णीपुवतिः स्त्रियानावुको ॥८॥ [redacted] जिष्णुरत्पष्ठाऽइति ॥ राजे
न्पस्वजेत्रमहिमानंदधाति तस्मात्तुरगराजन्योजिष्णुर्जज्ञे ॥९॥ समु
१२२९ यापुवेति ॥ एवंबाविसत्त्ययोयुवायः ऋषभवयस्त्री तस्मात्प्रथमवय ॥१३॥
सीस्त्री एणंत्रियोनावृकुः ॥१०॥ ओं आस्ययजमानस्यवीरोजायतामिति
यजमानस्यैवपुत्रमायां वीर्यंदधाति तस्मात्तुरगजानस्यवीरोजज्ञे ॥११॥

निकामे निकामे नः पर्जन्यो वर्षति निकामे निकामे वर्षतु च पर्जन्यो वर्षि १
ति यथेतेन यज्ञेन यजन्ते फलवत्यो न ओषधयः पच्यन्तामिति फलवत्या
ह्यस्मा ओषधयः पच्यन्ते य एतेन यज्ञेन यजन्ते योगक्षेमो नः कल्पतामि
ति योगक्षेमो ह्यस्मै कल्पते य एतेन यज्ञेन यजन्ते क्लृप्तः प्रजानां
योगक्षेमो नव्यन्तीति ॥ ब्राह्मणं ॥२२॥ प्रथमो ध्यायः ॥५४॥ प्रजापति [illegible] श॥
र्हि वै अयो यज्ञो यन्नादित्ता ॥ स आत्मन्नेवमेधमयजत ततो देवाः प्रजा
पतिमब्रुवन्नेध वै यजतो यदश्वमेधं पिलोचानागदूतिति य
सा ६
तस्मात्सुचैतेन यज्ञेन यजन्ते ४

तानन्वहोमानकल्पयन्यदन्वहोमाञ्जुहोति देवानेव तस्मिँल्लोकेति। ता
आज्येन जुहोति। तेजो वा आज्यं तेजसैवास्मिंस्तत्तेजो दधात्याज्येन जु
होत्येतद्वै देवानां प्रियं धाम यदाज्यं प्रियेणैवैनं धाम्ना समर्द्धयति।
सकृन्निर्जुहोति। देवानां वा एतद्रूपं यत्सकृद्देवानेव तस्मिँल्लोकेति।
पं सन्निर्जुहोति। द्विर्हरा त्र्याणि पवतस्मी लोकेति। द्वाभ्यां जुहोति। नुस मा
णं वा एतद्रूपं यज्ञो जौनस्त्राणि पवतस्मी लोकेति। द्वा त्तस्यस्मात्पाप्मा नायस्मा
ल्लिति नाम ग्राहं जुहोति नाम ग्राहमेवैनांस्तस्मीँल्लोकेमेवै कालेस्वाहा हा द ॥ १४
द्विर्हरा त्र्याणि वा एतद्रूपं यद्ध्वानौं ॥ ६

श्रथ
प १२

तं तनूरुहस्तेन तस्माद्भ्राष्टः शब्दो ग्निर्नाबुकः ॥४॥ सारस्वतं मेघवर्षी मधस्ता
द्भ्रुवोः स्त्री रेवतं दत्तगाः तनूरुहस्तेन तस्मात्स्त्रियः सोनुवर्त्म्यात्मा नाबुकौ
मार्ग्यामत्रि नाथ स्वनामा बात्काः ॥ बाह्नो रेवबलं धत्ते तस्माद्भ्रागो वा
ह्रु बली नाबुकः ॥५॥ सोमापो लक्ष्मणामंत्र्यां प्रतिष्ठामर्वतां तनूरुहस्तेन
वेदवृष्यास्तामेव प्रतितिष्ठति ॥६॥ सोर्ये यामो श्चेतं वत्सं तं चपः ष्पं यः
कवतेव एवते तनूरुहस्तेन तस्माद्राजा सं च द्वादीर्यं करोति ॥७॥ चा स्तु त्वालो
मत्रालात्कोशं मे हुई रवबलं धत्ते तस्माद्राजा स बली नाबुकः ॥८॥

२६॥ ब्बोयवाꣳ चेसंपृञ्चन्त्से यमेवात्रं ऊरुतेतस्माद्वत्सेयं प्रजा जयेन्ति सꣳ अयं ती
डायस्त्वपस्त्याय व्वि हतं यज्ञस्यासंडुत्तायेत्वेष्ठत्वो व्वामनोयज्ञो वि व्विष्णु यो वु
एयात्त्रेतः श्रतितिष्ठतिा॥२॥ त्वेवाएत्तिपंचदशापर्यं ग्पाः पञ्चदशा वा त्वेवं तिपं वै
देशोत्वेव वज्रो वीर्यं वज्रो वीर्यं वज्रो णाव त्वेवतद्वीर्येण यजमानः पुरस्तात्पाप्मान
मपहत्त॥३॥ पंचदशापंचदशोए त्वितएषु पंचदशा त्वेव वज्रो वीर्यं वज्रो व वज्र
णत्वेवतद्वीर्येण यजमानो त्रितः पाप्मानमपहत्त॥४॥ तदाहुः । चपणाद्दे १९
त्वितः । पाप्मानꣳ हन्तार ञ्चैतत्स्वं वाचं प्रजापतिꣳ संस्करोति चनवै

॰दं सर्वमवरुंधे ॥ २ ॥ तदाहुर्दशैव पश्वश्वमेधे पशवः [illegible] स्ते ते ॥ तदाहुर्द
श्यां वै प्रजापतिः प्रजापतिरश्वमेधः श्वमेधस्य वा [illegible] उक्ता [illegible]
तदष्टौ षोडशकानि ते वा इदं सर्वं तदिदं सर्वमवरुं [illegible]
प्रीणाति षड् आदित्यान् ऋतूणामभिधायं जयं दृं पत्नीनां [illegible]
[illegible] निःपत्नीणां यो दृढं ढाकाहु हविर्वा मदेव्योवा स [illegible]
प्रीदं दद्रौः ता एताः स्तोत्रिणि विश्वाम न्न पत्नीणामभ तिवदेत न [illegible]
यो ज्ञामदग्न्योनिरवा प्रीणाति या प्रजापतिर्विज [illegible] स्त्रिः स्त [illegible] वा [illegible]

३८ त्विषं देवत यास मर्द्धयति तस्मा ज्जामदग्नी न्निरवापत् । याः थात द्धि
का ऽ एत त्ते षां वर्य ग्पा ॥ ॥ नानु ना या प्राप्रुतो न्नु वा त्या ः ऊर्द्धैन्ति विदाम एतत्वा
म वि त्युं तारषां न्नु ऊर्म्मरु ति नत पा ऊर्यौ द्वे तें वा त्र श्वो द्विडि तारप ज्ञा व ः
श्रति श्रति न्नीऽ६ हतु श्तु पा मिं नीत्ते त्राय द्विरं ऊद्वैत्त पा च्चायुषाय जमानं
व्यर्द्धयन्ति । यत पा ऊर्द्वैन्ति तस्मान्मा ऽ पत्य एवा प्थाद दावद वत्यो रू त । र त्ते त्रा
त्ये वत द्धिं ऊं त्ते ता ऊ क रा मन्नु व त्मी नं क रा तु त्या च्चायुषे व यज मा न६ समृ
र्द्धयति ॥ ५ ॥ द्विर एम ण्या श्च स्य शा सो न्नवति । त्वा हम या मर्षै ग्पा ॥ ॥ माय

स्मृति सा द्रुतरे षां ज्योतिर्विहिरण्यं राज्ञु मच्च मध्ये ज्यो तिर वतद्रा ष्टुद
यच प्यो हिरण्य ज्योति षेव यजेमानः स्वर्गं ज्ञात्वा का [illegible] च्च प्यो [illegible] नेन्द्र का री
मेव तं [illegible] त स्वर्गी स्य लोक स्य समष्टि ॥२८॥ [illegible] सत्रं वा [illegible] ॥ १५३
स त्र स्य तस्यैव पहिरण्य मेव [illegible] मेव त [illegible] ण समर्घ्य ति ॥२९॥ [illegible] पयश्री
[illegible] पर्येग्वा [illegible] य घा वे त [illegible] राज सत तः [illegible] ग्राम [illegible]
वा एत [illegible] स्य यत्य यैग्पा [illegible] वा एत द्धिरण्य [illegible]
[illegible] यति ॥३०॥ [illegible] यदा य सा द्रुतरे षां । विद्वान् [illegible]

२८

शब्दो विशापतद्रूपं यद्यो विशामेव तद्विशा समर्द्धयति वैतस्य रथन्तरस्य तन्त्वचरतो

भस्मावपं शातुरुष्णो वाच्यश्वयातुरषुत्येषा दिवस्वायया स्मेवैनं तद्विशि दधा

त्यपयद्वेत स रथन्तरस्तनपुण्यानि वै त्रय्या पुष्ठा व्रतस्यः स्वेयोवैनायायुया

मर्द्धयति ॥ ५ ॥ अ॒ ब्राह्मणं ॥ ८ ॥ देवा वा अश्वमेधे पवमान ँ स्वर्गं लोकं न १५

प्राजानं स्तमश्वः प्राजानात् यदश्वमेधे पवमानायस पर्येति स्वर्गस्य लो

कस्य प्रज्ञात्यै पुच्छमन्वारभन्ते स्वर्गोस्य वै लोकस्य सममाप्त्यै तदेवमनुष्याः स्वर्गं

लोकमंजसा विदाम्भावि स्वर्गं लोकमंजसान्वविदत् ॥ १ ॥ यदुङ्गातायेत ॥

५

18

यपाप्माक्षेत्रज्ञोनेनपपाप्मायम् नयेत्ताद्दत्तंदपपुड्ढ ज्ञातारमपरुध्या घमुङ्
पायद्वे ता। तयपाप्मा ह्वेत्रज्ञो जमा नुयाद्देवमेवैतयजमानम स्थः स्वर्गीलोकं
मं जे सा न यति हिंकरोति सामैव तद्धिंकारात्सुजीमेव एवसद्धूड्बाउपारं यनि
स ं छिंजातयप्पापगा तारउप गायन्तिताहत्के द्धि रांप दत्तिणस्ववस्तोंछ्जा त
मानं तस्योक्तं ब्राह्मणं ॥ २ ॥ ब्राह्मणं ॥ २ ॥ प्रजापतिरकामयत उतोलोको
व लिजेय यं देवलोकं वमन्त्रेष्य लोकं वित्तिस्य एता नपश्यत् न प [illegible] म्यां श्री
रात्पां स्य ता नाद्यन्नते नेरि स्रोतालाकां वेवारुंधग्मा स्मिरावपञ्चुनिति संतत्ता कु

ख्या २ मुं २ ऽत्र ४ क्का १

मवास्वभरत्येतुर्मुमयं विलोकोमनुष्यलोकोप्यास्मैदेवलोकोयं मान्यस्त्रनी

लन्नतइममेववेत्तेतौ यजमानोवरूथ्यपदारण्यपणस्थितेः।।।।स यज्ञो प्ये:स ॐ क्का

स्त्रापयेतासमधनः कामयुः समंतिकेग्राममयोग्रीमांतोस्यातान्नेत्रीकाः

पुरुषव्याघ्राः परिमोषिणस्थिताश्याव्याधिनास्तस्करारण्यपथाजायरन्या

दारण्ये धनः कामयुर्विदूरं ग्राममयोग्रीमांतोस्यात्तामस्त्रीकाः पुरुष

व्याघ्राः परिमोषिता त्या व्याधिनस्तस्करारण्यपथाजायरन्॥॥र।

तदाहुः। अपश्वो एष यदारण्यानित स्माहात द्व्यंग्रगुड्याल्लिष्यं यज्ञेमा

नमरत्नंमततꣳहरेयुररत्नचागात्वारत्नाःपश्वोयंनजुहुयाद्यद्वेश्या
सꣳस्पादितिपर्येग्निकृतानत्वास्मजन्तितन्नेवहुतंनाहुतंनयजमान
मरत्नंमततꣳहरन्तिनयद्वेशःसꣳनवति॥३॥८ग्राम्येःसꣳस्थापयति
पि॰ द्विरतापुत्राय वंवस्पतःसमध्यानःक्रामन्तिसमन्तिवेग्रामण्यामंतो
नेवनान्नीकाःपुरुषव्याघ्राःपरिमाथिनास्तव्याधिन्यस्तस्करा अर
ण्ये जायन्ते॥४॥ब्राह्मणं॥२॥प्रजापतिरश्वमेधमसृजत तासो सा
त्सवः प्रदाद्यःस्त्रपद्धिर्मेचालवत्सरं प्राविशद्यात्रर्ह्मासाश्चन वं

स्युः पंचदशिनि स्युः श्रायुङ्क्तमाप्नोति मासा पंचदशानि स्युर्वा संवत्सरस्य द्वे मासा
नौ वा एषा वर्तिमा य त्पंचदशिनो य त्पंचदशिनं चात्सनतर्द्वे मासा त्येव
ति यजमानो वरुं ध्या ॥ तदाहुः ॥ एम वरुद्धा वा एतस्य संवत्सरा ॥ न
वति याः त्रेधा उर्मासास्य एकादशिनः संवत्सरं नत्वेत दुत्यपवेसा सा त्संवत्सरो
यच्च उर्मासिस्या नियच्चा उर्मासा त्रयश्च ना ये न तत्सा सादव त्संवत्सरं म २०
वरुं धव द्विवा एष यजया पशु निर्वस्य वातपस्वर्गो लोको भवतो धाति या सं
त्ये कादशिनैन्यः संवत्सरं नत्वेत दुत्यपवे संपति स्वर्ग्यो लोकोप

दकादक्षिणीयआवेपशव एकादशिनीयादेकादशिनान्यासूनालभन्ते न स्व
र्गं लोकमपराद्ध्नोति न प्रजया पशुभिर्व्यृध्यते ॥२॥ प्रजापतिर्विराजमसृजत ॥
सास्मात्सृष्टा पराङैत् । तां साश्वं मेध्यं प्राविशत्तां दक्षिणाभिरन्वायुङ्क्त । ता
मा प्राप्ताश्वा दक्षिणाभिरवारुन्धयद्दक्षिणा अन्वालभन्ते विराजमेव ते य
जमानो वरुन्धे यद्वा तमालभन्ते शतायुर्वै पुरुषः शतेन्द्रियं आयुरेवे
न्द्रियं वीर्यमात्मन्धत्ते ॥३॥ एकादशादश ते अन्वालभन्ते ॥ एकादशाक्ष
रा वै त्रिष्टुबिन्द्रियं त्रैष्टुभं वीर्यं त्रिष्टुबिन्द्रियमेव वीर्यं स्पावरुन्धा एका

दशँत आलभन्ते दश वै पशोः प्राणा आत्मैकादशः प्राणैरेव पशून्त्सम
र्धयति विश्वदेवा नवयन्ति विश्वादा वा वाच्यम्यो श्वायस्य वसन्ते चायवन्द बहुरूपा
भवन्ति तस्माद्बहुरूपाः पशवो नानारूपा भवन्ति तस्मान्नानारूपाः पश
वः ॥ ७ ॥ आलभन्ते ॥ ४ ॥ युञ्जन्ति ब्रध्नमरुषं चरन्तमिति ॥ असौ वा आदि
त्यो ब्रध्नोऽरुषोऽमुमेवास्मा आदित्यं युनक्ति स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै ॥
तदाहुः ॥ परा वा एतस्माद्यज्ञ एति यस्य पशुरुपाकृतोऽन्यत्र वेदेरेति त्वेतं २१
स्तोतरनेन पथा पुनरश्वमावर्तयासि न इति वायुर्वै स्तोता तमेवास्मा एतत्प

रस्ताद्दधाति तपो नात्यति ॥२॥ अग्निर्वा एतस्मात् तेज इंद्रियं परा
व श्रीः काम यंति याश्च मेवैनं यजात ॥३॥ वसवस्त्वांजंतु गायत्रेण
छंदसा न्निमहिष्मन्ननति तेजो वा आज्यं तेजो गायत्री तेजसै
वास्मिंस्तत्समीचीं दधाति ॥४॥ रुद्रास्त्वांजंतु त्रैष्टुभेन छंदसेति बलं वा
तो तेजो वा आज्यं मिंद्रियं त्रिष्टुप् तेजसैवास्मिंस्तदिंद्रियं समीचीं द
धाति ॥५॥ आदित्यास्त्वांजंतु जागतेन छंदसेति परि ह क्षया तेजो
वा आज्यं पशवो जगती तेजसैवास्मिन्पशूंश्च समीचीं दधाति ॥६॥

श्री० २२

पत्न्यो भ्यंजन्ति॥ श्रियै वा एतद्रूपं यत्पत्न्यः श्रियमेवास्मिंस्तद्दधाति नास्मा
त्तेजो ऽइन्द्रियं पशवः श्रीरँपक्रामन्ति॥७॥ यथा वै हविषो हुतस्य स्कन्देदेवमे
मेतत्पशोः स्कन्दति यस्य निहतस्यालोमानि शीयन्ति यत्काचानावयन्ति
लोमान्येवास्य तत्सम्भरन्ति हिरण्मया भवन्ति तस्योक्तं ब्राह्मणं ताम्भकु
शतामेकशतं काचानावयन्ति शतायुर्वै पुरुष आत्मैकशततम्या
युः॰ष्येवात्मन्प्रतितिष्ठति भूर्भुवः स्वरिति प्राजापत्यां त्रिराववन्ति
प्राजापत्याश्वः स्वायैवैनं देवतया समर्द्धयंति लाजी३न् छाची३न्यु

श्री १ २२

स्तावांल्लोकेस्तोदेष्यर्यैनैविष्यतीत्यवेमंन्तदाहां॥२॥ वायुःपशुरासी
त्।तेनायजन्तसएतंल्लोकमजययस्मिन्वायुःसतेलोकोनविष्य
तितंजेष्यसिपिबेता ॥ अपइतियावान्वायोर्विजित्यौयावांल्लोकौ
यावदेष्यर्यैन्तावां[illegible]वांस्तविजययस्तावाल्लोवंस्तावदेष्यर्यंनवि
ष्यतीत्यवेनंन्तदाहां॥३॥ सूर्यःपशुरासीत्तांतेनायजन्तसएतं
ल्लोकमजययस्मिन्सूर्यःसतेलोकोनवष्यतितंजेष्यसिपिबे
ताअपइतियावासूर्यस्यविजयौयावाल्लोकौयावदेष्यर्यैन्तावां

अश्वमेध

स्तेविजयस्तावाग्लोकंस्तावदेश्वर्यंनविष्यतीत्येवेनंत्तदाहतर्प्येयि
चाश्वंपुनः संस्कृत्यप्रासात्पारितरान्पश्चन्त्रास्लेत्तिस्तुस्पातः॥१५॥
ब्रालप्तं॥ ॥ ॥ दर्वावान्तेदं वः॥ स्वर्गलोकंनेभ्राजानांस्तमध्वःप्रा
जानोधदःश्वनादेवायन्तिस्वर्गस्पलोकस्पत्रज्ञात्यैद्यालोविवा
सप्तहिरणयमित्पश्चाद्यायपस्तांत्तियपानोन्पास्मेपश्चावेत्तस्मिन्त्रम मे
मचिसन्नपर्यंत्योन्यारत्वेनंत्तत्पश्रृत्तिंव्यो३ंवेत्तीं॥ ॥ ब्रूत्तिवाएत २९
३१ त्पश्रृं॥ यदनं संप्र यन्तिप्राणायस्वाहापानायस्वाहाव्यानायस्वाहेति

५ ३२

संज्ञप्यमान-च्याहुतीं जुहोति प्राणानेवास्मिन्न चेतद्दधाति तथा हास्य ते
न जीवति पशुने हं नवति।पारा।च्याम्बम्बिवाकम्बाति के।न मान यति
कश्चनेति पन्नीरूदान यत्पहते त्वेनाएतदण्यामध्या एत्वेना:के
राति।रा।गा।णानां त्वा।गणपतिं हवामहे इति पृत्र:परियं च्य
पञ्चवत एवास्मा एतदात्मान्यवास्मे द्रुवते प्यादुवत एत्वेनं त्रि:
परियन्ति त्रयो वा इमे लोका एभिरेवेनं लोकैर्द्रुवति त्रि:पुन:
परियंन्ति षट्संपद्यन्ते षड्वा ऋतव ऋतुभिरेवेनं ध्रुवतात्मा।श्व
प वा एतस्य:प्राणा:क्रामंन्ति।यियज्ञध्रुवनंन्न च्चातमवन्हल्च:

27

परियन्ति यन्ति नव विप्राणा प्राणा नेवात्मन्दधते नेन्यः प्राणा ...
प क्रामं त्वा हमजानि गर्न्ने यमाचमजानि गर्न्ने यमिति त्र्यजा विपरावो
गर्न्नेः त्र्यजाम वपश्रूनात्मन्ध त्तता त्तत्तो वत्र रः पदसंप्र... या वु
तिमि पुनस्यावरुध्ये स्वर्गो लोको ग्ना स्तुवा पाशिमि त्वपषावि स्वर्ग
लोको यत्र पशुं संज्ञपयन्ति तस्मादव्वमा ... पा वाजी र [redacted] २२
तो वा एतां दधा चितिमि पुनस्यवावरुन्धे ॥ ५ ॥ ब्राह्मणम् ॥ २ ॥
त्र्यपवा एतस्मात् स्त्रीराद्धु क्रामति या ... नयजते ॥ १ अर्द्धो

कृ श्री

४ स्वे
स्य

तमन्नामुद्घापयेति। श्रीर्वै राष्ट्रमश्वमेधः श्रियमेवास्मिन्राष्ट्रमूर्द्धे
मुष्टयति॥२॥ गिरौ सा चारं हरन्निव वति। श्रीर्वै राष्ट्रस्य चारः श्रि
यमे वास्मिन्राष्ट्रं सन्नयत्य प्या श्रियमवास्मिन्राष्ट्रमधिनिदधा
ति॥३॥ अपास्मै यामेवतामिति। श्रीर्वै राष्ट्रस्य मध्वं श्रियमेव
राष्ट्रमध्यतो न्नाद्यं दधाति॥४॥ शीतवातपुत्रं हिनवति। हिमा
वि राष्ट्रस्य शीतं हिममेवास्मै करोति। पा[illegible] कासवो राष्ट्रके नि
र्कृति विड्वै राष्ट्रं तिकाहस्य गिति ब्रं वतीति। [illegible]नावराष्ट्राय बं

हि शा

ती

28

वं त्वा हन्ति गच्छेपसो निगच्छतीति यार केत्ति विद्वाङ्गनो राष्ट्रं पश्चा
राष्ट्रम् एव विश्वरूपा हन्ति तस्माद्राष्ट्री विराङ्घातुक ।।।। मातापितावप
पितावतद्(?)इति। इयं वै मातासौ पिताभ्याम् एवैनं स्वर्गं लोक
गमयत्यु यं हि स्य स्य ।।ह तद् इति श्री वै राष्ट्रं स्याग्रं श्रियम् एवै
नं राष्ट्रस्याग्रं गमयति प्रतितामी तितेपि तागच्छन्न्मुष्मिन्मतं
लयदिति विद्वाङ्गनो राष्ट्रं मुष्टी राष्ट्रम् एव विश्वरूपा हन्ति तस्माद्रा २८
ष्ट्री विराङ्घातुक ।।।। यद्द्रिण्यो य एवमतीति विद्वायवो राष्ट्रं

१ घो हरिणो विशामेव राष्ट्राय्याद्यां करोति तस्माद्राष्ट्री विशमत्ति न पुष्टं
पशुमन्यत इति तस्माद्राजा पशून्न पुष्यति शूद्रा यदर्यजारा न पोषा
य धनायतीति तस्माद्धैरीपुत्रं नाभिषिञ्चन्ति ॥८॥ अप वा एतेभ्यः
प्राणाः क्रामन्ति ये यज्ञे पूतां वाचं वदन्ति दधिक्राव्णो अकारि १८
षमिति सुरभिमतीमृचमन्ततोऽन्वाहुर्वाचमेव पुनते नैभ्यः
प्राणा अपक्रामन्ति ॥९॥ आज्ञातं ॥२॥ यदसिपथान्कल्पयन्ति।
सेतुमेव तत्संक्रमं यजमानः कुरुते स्वर्गस्य लोकस्य स

२९

मधुं ॥१॥ स्त्वीनिंकल्पयन्ति ॥ द्विर्ह्यावे स्त्वाराष्ट्रम स्थमेथो द्विर्हावे
वास्मिन्राष्ट्रं वसमीवीदयति हिरण्मय्या नवन्ति तस्मात्तं ब्राह्मणं ॥२॥
त्रय्यः स्त्वाव्यो नवन्ति ॥ लोहमय्या रजता हरिण्मया दिशो विलोहमय्या
वाच्चरदिशो रजता नेद्यो हरिण्मयस्तानि द्विवेनं कल्पयन्तीति रश्मी
निष्ठाह्नो निश्चबहुरूपा नवन्ति तस्माद्बहुरूपादिशो नानारूपा
नवन्ति तस्माच्च नानारूपा दिशः ॥ ब्राह्मणं ॥४॥ प्रजापतिरकामय
ता ॥ महान्स्यां महिम्नामिति स एतावश्वमायुम हिमानोऽपश्यदेवपश्यन्ता २९

के ४

वज्जुहोत्ततोविसमहान्भूयानभवत्सयःकामयेतमहान्भूयान्स्यामि

तिसएतावश्वमेधेमहिमानौग्रहौगृह्णीयान्महान्भवतिभूयान्भवति

ति॥३॥वपामभितोजुहोतियजमानोवाअश्वमेधोमहिमाराजामहिमा

राज्ञएवनोविनमृत्युनयतःपरिगृह्णातिपुरस्तात्स्वाहाकारेतनत्वावाअश्वस्य

दंवाउपरिष्टात्स्वाहाकारेणतयान्यतानिवैतस्मीणातिस्वाहादेवेभ्यो

देवेभ्यःस्वाहेतिराज्ञावपांपरियजतियावैवाअस्मिंल्लोकेदेवाय

उचामुष्मिंस्तानेवतत्प्रीणातितएनमभ्रेनायदेवाःप्रीताःस्वर्गंलो

कृमन्निवहन्ति ॥ ५ ॥ ३५ ब्राह्मणं ॥ ॥ द्वितीयोध्यायः ॥ प्रजापतेरक्ष्यश्वयत्
तत्परापतत्ततो ऽश्वः समभवद्यदश्वयत्तदश्वस्याश्वत्वं तद्देवा अश्वमे
धेनैव प्रत्यदधुरेष ह वै प्रजापतिं सर्वं करोति यो ऽश्वमेधेन यज
ते सर्व एव भवति सर्वस्य वा एषा प्रायश्चित्तिः सर्वस्य भेषजं स
र्वं वा एतेन पाप्मानं देवा अतरन्नपि वा एतेन ब्रह्महत्यामतरंस्त
रति सर्वं पाप्मानं तरति ब्रह्महत्यां यो ऽश्वमेधेन यजते ॥ १ ॥ उत्तरं
वै तत्प्रजापतेरक्ष्यश्वयत्तस्मादुत्तरतो ऽश्वस्यावद्यन्ति दक्षिणतो

तेषां पशूनां ॥ [illegible] ॥ वेतसः कुतो भवति । अप्सुयोनिर्वा अश्वो अप्सुजा वे
तसः स्वायामेव योनौ प्रत्यासमर्द्धयति ॥ ३ ॥ चतुष्टोमस्तोमो भवति । सर
वा अश्वस्य पस सन्ध्या हरन्त्वा हद्वा । चतुष्टोमेन वा स्तोमेन यत्पदं धुर्य्येव
तुष्टोमस्तोमो भवत्यु [illegible] वस सर्व्वं चायस सर्व्वस्तोमोऽतिरात्रं
भवमहर्भवति सर्व्वं वि सर्व्वस्तोमातिरात्रः सर्व्वमश्वमेधः सर्व्वस्या
प्त्यै सर्व्वस्यावरुद्ध्यै ॥ ४ ॥ आप्नोति ॥ ५ ॥ [illegible] र मेता वा एष स्तोमेन जित्वा व
चतुष्टोमेन यत्तेनायानाम्भुवत रहान्त्वक विं ० त्प्रतितिष्ठायां प्रतितिष्ठति

कविः ० ग्रात्मतिष्ठायां उत्तर महर्षे चन्द्र चारो हस्त तवो विदृष्टा स्तव:
संवत्सरः रवेर्भाग वृसंवत्सरे प्रतिति षति ॥ श्राकयेः एष्ठं नव चिा
चैत्र मद न्य षष्ठं दानन्यन्यवा चैत्र पञ्च व श्राल न्य न्तेत्र तव यामात्र त
वार एपाय षष्ठं कयेः पष्ठं नवं त्य घासो वस वे चायो न्यप श्रव च्याल
न्याच्छि न्यन्य हिसामाः त्रिय न्ता ॥ ॥ तदाहुः ॥ निर्तत साद्विपराबो
य दशावयश्चार एपा स्थितावेस द्विपराबाय ज्ञव्या इति गव्यात्र
त्रम हन्नोल ननतएत बेस द्विपराबो य ज्ञव्याः स [illegible] नवं पष्ठ ना

प्रजनने ह्येष देवा भवन्ति ह्येष देवावा अश्वो ष्यस्य वृसहे चाय बहुरूपा
भवन्ति तस्माद्बहुरूपाः पशवो वामा नानारूपा भवन्ति तस्माच्चानानारूपाः
पशवः ॥३॥ आस्वतां ॥७॥ युक्तिस्वाङ्गप्रजो भवन्ति । तस्मादश्वस्त्रि
भिस्तिष्ठंस्तिष्ठति यद्येतस्यायोगायुक्तस्तस्मादश्वः सर्वैः पद्भिः प्रति
दधत्यनायतं परमं वा एतच्छन्दो यदनुष्टुप् परमेष्ठः प्रजानां परम
ष्येत्रसोमस्तोमानां परमत्वेनैवैनं परमतां गमयति ॥ ९ ॥ शक्वर्यः
पृष्ठं भवन्ति अन्नाद्यं छन्दोऽन्यान्यानि हि स्तोमाः क्रियन्ते यच्छक्वर्यः ॥

२५

३२ ष्टुन्न वंत्य श्वास्वेव स ब्वेचाय ॥२॥ एको विंशं मध्यमम् ईन्नवति। पै सोवा श्वा
दिच्य एकविंशः साम्यामेधः स्वानिवेन ६ स्तोमन स्वायां देवतायां प्रतिष्ठाप
यति ॥३॥ धामाद ब्वांमेगाव रू ॥ सामम्भवति। प्रजापतिर्वै धामदंवं प्राजाप
त्यो श्वः स्वायेवेनं देवतयासमर्द्धयति ॥४॥ पापुरश्मं ब्रह्मसाम [illegible] न्नवति।
रश्मिनो वा च्च श्वोपूतेऽ श्वमेरोवा च्च श्वौ यातौऽ तौवृतिष्ठि तःप्रसंपरा व तं ३
गच्छौर्ये त्यापुरश्मं ब्रह्मसाम चैन्नवत्य श्वास्वेव दृत्यि ॥५॥ संतत्वप[illegible] वाके
साम न्नवति ॥ ब्रह्म न यद्ध रे वा वाएष यद् श्वामेधः किं वा स्येत स[illegible] यते

२१

म एकविंशात्रिवृत्पाययस्पाकाकास्तषनाकाहृषाणिवासिःस्फुरेरत्नेव मम

विं॰वानयत्संचत्वछावावाः सामचत्वत्वघास्पे॰ व सर्वेचायसर्वेस्तो स्तो

मोतिराचउत्रसममहत्रवतिसर्वेत्वसर्वेस्तोमातिराचः सर्वेमघमेयः

५५५ सर्वेस्यात्मसर्वेस्यावरुत्यै॥ ॥ एकविंशात्रिवृतिः । एकविंशस्तो १ २

माः समछन्तिघदिकविंशास्तात्पसर्वेय दार्त्तिमाछ्रिघनमानोहस्य ४म

तास्यघन्तः॥ ७॥ द्वादशएवाग्निः स्यात् । एकादशस्तूपायह्नौदाशा

रो ग्निर्न्नवतिद्वादशमासाः संवत्सरः संवत्सरमवयस्मानोतिय

दकादशस्तूपाविराड्वाएषासंमीयातपदकादशिनीतास्यघ ए

श्री

कादशस्तनएवास्यैसदुहएतेनान्तेन॥ ॥तदाहुः।यद्वादशोत्रिः
स्यादेकादशयूपायपास्तृतिएतायात्राहत्रेदित्येकविंशएव
वाग्निर्नेवत्स्यकविंशस्तोमएकविंशतिर्यूपास्तच्यपाग्निष्टिचिन्त्येयो
यान्नाहेकत्रा॥ ॥शिलावाएतच्छेस्ययादेकविंशः।ख्यावाच्चश्व
मायत्रीत्रिशीर्षात्रिवृद्दहिरण्यराहस्रांनवत्स्यकविंशोप्यिसो
~वत्स्यैकविंशस्तोमएकविंशतिर्यूपाएतानिवाच्चश्वामायत्रीत्रि ३२
शीर्षात्रिवृत्तानियएवंविद्दहिरण्यदहस्रांनवतिख्यावाच्चश्वमाय

तिस्रः ककुदे शा ब्दद ककुभ्रा शां नवत्यै वा विं शोऽग्नि नेवत्यै कविंश
स्तोमः १ कविंशानि यूपा १ तावा च्य ष्याममध्ये तिस्रः ककुद स्ताय १ वं ब
द ककुभ्रा शां नवति॥ ३॥ ब्राह्मणं॥ ३॥ सर्वो न्यायदेवता स्यो अश्व च्य
ल न्यते। यत्प्राजापत्यं त्रयोध्याद देवता ऋषि ना गास्तानां गाधि यन व्यक्त
य छा दं दद्दिर वं कां दं मतम्मत्ला रित्याज्य म वदाना न चा त्रत्पा ख्यायं दि
वताप्य च्याहुतीर्जुह्हाति याः १ वाद देवता ऋषि नागास्ता नागाधि यन
लम र्द्रय त्वर एण लव्या रु चा प्या वा व १ ष्पि क्या मुत्त मा मा ह्हुतिं नु ह्हाति

ऽद्यावापृथिव्योर्वै सर्वा देवताः प्रतिष्ठिता स्ताएवैतत्प्रीणाति देवासुराः
संयत्ता आसन् ।।।।। तिभुवन ।। अग्नयः स्विष्टकृते श्वसावयमुद्धा म
मुद्राशस्तन महेहितनाऽसुराननन्तिनविष्याम इति तानाहितमुदहरन्त
स्तौ रव्यानिन्तत्वे यत्स्विष्टकृते जुह्वास्तो हितं जुह्वाति न्नारव्यानिन्तत्वे
नवत्यात्मना परास्यद्विष न्नारव्यानेवतिय एवं वेद ।।२।। गाज्ञगकं ३४
ऽवेव प्रथमामाहुतिं जुह्वाति पश्चाद्वा विष्णमगारुडः स्विष्टकृत्पष्टर
निवरूढाद न्तर्दधति तत्स्मात्पश्चिमा यथामध्याहुतिर्हूयते नतन्तरू

तै॰ ग्र

सि

ड्ः पृष्ठ ननिमन्यते ॥३॥ ऋचष्वृद्धाप्के न द्वितीयामाहुतिं जुहोति पशवो वा

र्केशाफारुड्ः स्विष्टकृत्पशूनेव रुद्राद॑न्तर्दधाति तस्माद्यात्रेषाच्चमे

ष च्चाहुर्बतिर्हूयते न तत्र रुड्ः पशून॒भिमन्यते ॥४॥ ऋयस्मायत नय॰ रु॰ ए

[redacted] चती यामाहुतिं जुहोति। च्चायास्पावे प्रजारुड्ः स्विष्टकृत्प्र तै॰ ग्र

ग्भा। जा एवरुड्रादन्तर्दधाति तस्माद्यात्रेषाच्चमेष च्चाहुतिर्हूयते न तत्र रु

ड्ः प्रजा च्चनिमन्यते ॥५॥ प्राशाना ॥६॥ सन्धेषु वै लोकेषु मृत्यवो न्वा

य तास्ते ज्योयदाहुती जुहुयाज्ञोके लोकएनं मृत्युर्विन्देघन्मृत्युन्यच्चा ८

५२

हुतीर्जुहोति लोकेलोक एव मृत्युमपजयति ॥ ॥ तदाहुः ॥ येदमुष्मै स्वाहा

मुष्मै स्वाहेति जुहुयात्स यद्धीत ब्रह्म मृत्युममित्रं कुर्वीत न मृत्यवे न्या

नमपि दध्यादिति मृत्यवे स्वाहेत्युक्तस्मा एव कामाहुतिं जुहोत्युक्तो द्वा

चैव मृत्युं पाप्मानं प्राणेव मृत्यु रज्ञानाय वत्तम् वामुष्मिन् लोके पजयति ॥ २ ॥

ब्रह्महत्यायै स्वाहेति द्वितीयामाहुतिं जुहोति । चैव मृत्युर्हवा अन्या २५

ब्रह्महत्यायै मृत्युरेषहवै सा सान्मृत्युये ब्रह्महत्यास्ताचादवमृ २५

त्युमपजयति ॥ ३ ॥ चतुर्थप्रपाठकः ॥ एता ६ हवै मुंडिभ्यौदन्यः ॥ ब्र

१५०॥

६०

सहत्वायेप्रायश्चित्तिंविदांचकार२ यद्वुसहत्वायया आहुतिंजुहोति
मत्तुमेवाहुत्यातर्पयिष्यति चापरिपाणंचेच्चाब्रस्ताघ्नान्नेषजंकरोतीति तस्मा
घास्येषाश्वमेध आहुतिर्हूयते प्रियोस्यापराद्धु ध्रजोयां ब्राह्मणा हन्ति
नस्मेनेषजंकरोतीति।।९।।ब्राह्मणं।।१।। अश्वस्यवा आलब्धस्यमेधउदक्रा
मत्तदश्वस्तोमीयमनववैद् अश्वस्तोमीयंजुहोति तमश्वमेवमेधसास
मर्द्धयति।।२।। आज्येनजुहोति। मेध्यंवा आज्यंमेधो अश्वस्तोमीयंमेधे
नैवास्मिंस्तन्मेधंदधात्याज्येनजुहोति एतद्धिदेवानांप्रियंधाम यदाज्यं

८।८ प्रियं गतो वनं यं मनःसमर्द्धयति ॥ ५ ॥ अथ स्वस्वामीयं हुत्वा द्विपदानुहोति । ५५
अथाष्टावा अथ स्वस्वामीयं पुरुषाद्द्विपदा द्विपाद्ध्वपुरुषाद्द्वि प्रतिष्ठस्ताद
नं प्रतिष्ठया यालसमर्द्धयति ॥ ६ ॥ तदाहुः अथ स्वस्वामीयं स्वं होतव्या
द्विपदा उ इति पञ्चावा वा अथ स्वस्वामीयं पुरुषाद्द्विपदा यद स्वस्वामी
यं हुत्वा द्विपदानुहोति तस्मात्पुरुष उपरिष्टात्पशूनधितिष्ठति ॥ ७ ॥
षोडश स्वस्वामीयां जुहोति । षोडश वै कला वै पशवः सा पशूनां मा ३९
त्रा पशूनेव मात्रया समर्द्धयति यत्कनीयसीर्वा नूयसीर्वा जुहुया

ना। नी।

हुयात्स्रु[illegible]मावाहयामि इदं पाद्यं षोडशाज्याहुतीर्जुहोति षोडशकलावेपश्चाव:

सापस्नानं मात्रापस्नेनैव मात्रयासम इदं पति नाम्याम् उत्तमामाहुतिं जुहोति यद् न्स्य

मुत्तमामाहुतिं जुहुयात्स्वं प्रतिष्ठायै वापवते द्विपदा उत्तमाज्याहुतिं प्रतिष्ठा वि

द्विपदा: प्रत्यवतिष्ठति जुष्व कायस्वाहेत्यवरेप उत्तमामाहुतिं जुहोति भूर

[illegible]वेजुं चक्रु:साहस्रादेवचक्रूरूणाम वयजातस्य स्रुके स्पखलातद्यिं। [illegible] धस्यपिं

गात्सस्मृद्धेर्निजुहोत्येतद्वैचक्रूरूणाम्स्वरूप० रूप० त्तो वचक्रूरूणाम वयजात:॥

पादशास्त्रोदनाज्जीयनिर्वपति। [illegible] पादशा निर्वैष्टिनिर्येजातेतदाहु प

श्री। ३

दा यज्ञस्य वा एतद्रूपं यद्दिष्टयो यद्दिष्टिभिर्यजेतोपनामुक एनयज्ञः स्यात्स्या
पापीयांस्तु स्याद्यातयामानि वा एतदीजानस्य छन्दांसि नत्तितानि विक्रमितावदा
श्रप्रयुंजीत सर्व्वो वै संस्थितयज्ञो वागाप्नुतसात्रा स्तोमा तथा स्त्री नवति के
री सतव रिह नवत्पुरुषश्रुतावाग्भ्युयतस्तस्मा त्र प्रयुंजीतति ॥६॥ द्वादशाहेव पुरुषो
दनात्तु छाय निर्व्वपेत् प्रजापतिर्वो इदं यः प्रजापतिः संवत्सरः प्रजापतिर्यज्ञः
संवत्सरमेवैतद्यज्ञमाप्नोत्युपनामुक एनयज्ञो भवति न पापीयान्भवति ॥७॥ श्री
मतां ॥१॥ एष वै प्रवृद्धो नाम यज्ञः यत्र तेन यज्ञेन यजमानः सर्व्वमेव प्रवृत्तं

ना ला

भवति ॥१॥ एष वै विव्विरूर्नाम यज्ञः । यत्रैतेन यज्ञेन यजन्त्ते सर्वमेव वि
न्नतं भवति ॥२॥ एष वै व्युष्टिर्नाम यज्ञः । यत्रैतेन यज्ञेन यजन्त्ते सर्वमेव व्यु
ष्टं भवति ॥३॥ एष वै विवृत्तिर्नाम यज्ञः । यत्रैतेन यज्ञेन यजन्त्ते सर्वमेव विवृ
त्तं भवति ॥४॥ एष वै व्यावृत्तिर्नाम यज्ञः । यत्रैतेन यज्ञेन यजन्त्ते सर्वमेव
व्यावृत्तं भवति ॥५॥ एष वा ओजस्वान्नाम यज्ञः । यत्रैतेन यज्ञेन यजन्त्ते सर्व
मेवौजस्वद्भवति ॥६॥ एष वै पयस्वान्नाम यज्ञः । यत्रैतेन यज्ञेन यजन्त्ते
सर्वमेव पयस्वद्भवति ॥७॥ एष वै ब्रह्मवर्चसी नाम यज्ञः । यत्रैतेन यज्ञेन यजं

ते ञ्जा ब्रह्मणो ब्रह्मवर्चसी नामयते॥१॥ य एष वायव्यतिव्याधी नामयज्ञः
यद्येतेन यज्ञेन यजेन्त आ राजन्यो तिव्याधी जायते॥२॥ एष वै दीर्घो नामयज्ञः। ८५४
यद्येतेन यज्ञेन यजेन्त आ दीर्घ रा पुंडजायते॥३॥ एष वै ... नामयज्ञः १३
यद्येतेन यज्ञेन यजेन्त सर्वं वै ... भवन्ति॥४॥ एष वै प्रतिष्ठा नामयज्ञः।
यद्येतेन यज्ञेन यजेन्ते सर्वमेव प्रतिष्ठितं भवति॥५॥ ब्राह्मणं॥२॥
ष्यातः आयुष्मतीनां ... आयुर्वपायान्त निर्वपेत् ३८
युर्वै एतत् सांविकर्तो प्राणो वै आयुः प्राणो हिरण्यं सांविकर्तो रत एसे वा

स्मिंस्तड्डूतोदध्यति ॥ ॥ अथ यदि साम्नो विंदेत ॥ प्योक्षं वरुमन्तुनिर्वे
पत्स्यघा वपस्थनाश्नीय स यास्ववपश्चावायं पस्थनाश्नीय तामावन्त्री
णात्वगदाहिवनवति ॥२॥ अथ यदि पत्सनामध्या विंदेत ॥ वेश्यानरं
वादशकपालं नूमिंकपालं पुरोडाशमनुर्वपेत् पदियं वै वैश्वानरस्समा वै २५
श्वानर इमामेवेतत्प्रीणात्वगदाहिवनवति ॥३॥ अथ यद्यघद्रूपामयो विं
देत ॥ सौर्यं वरुमन्तुनिर्वपेत्स्यौ वै प्रजानां चक्षुर्यदा ह्येवैष उदेत्य
थेदं सर्वं चरति चक्षुरेवावस्मिंस्तद्दधाति स यथा वरुणेन वति व
क्षुषा लयमात्मा चरति ॥४॥ अथ यद्यघं कदाचिद्ये

ताम्रारुणांयवमयंवरूमनुनिर्देशपरुणावा एतंगच्छतियो॥१५॥पृनुस्त्रियेन
सात्येवेनंदेवतागच्छतितामेवेतस्त्रीणतिसास्मेश्रीतांन्यमालंत्री
मयात्रेमन्मातततयात्रुमतमालेनातसयघवमयोनवतिवरूपापाह्रि
यवाः।पाः।न्त्रपपयदिनस्पत्।विहविषमिष्टिमत्रेनिर्वेषपयोवापत्रि धा
व्यमेवकृवचपालंपुरोडाशंभ्वायवंपयःसोमेवरूपादिकिंवनमेश ३
यंन्तारेवतपोवाप्रष्पिवीनस्पतितद्वायुरूपवात्यादित्यान्निलपति
नितान्यादवतान्यरूपतकिंवनरूपतिसिषापपागवनष्वेद ३९

नीसयुवस्याण्वन्यंन्न श्च देतायेवयजेताउहाहवैनेद्धिंदत्यपप्ययमित्राज्य
घंविविंदस्पृद्धिवांसियेतयद्दिवा स्वन्यमानीयघ्राल्लयुः सेवतन्त्रघ्रायस्विर्तिः ।
॥३॥ ब्राह्मणं ॥ ॥ २३ ॥ प्रजापतिरकामयत सर्व्वान्कामानाप्नुयां सर्व्वा व्यष्टीर्व्य
श्नुवीयेति स एतमश्वमेधं त्रिरात्रं यज्ञक्रतुमपश्यत्तमाहरत्तेनायजत
तेनेष्ट्वा सर्व्वा[illegible]न्कामानाप्नोत्सर्व्वा व्यष्टीर्व्यश्नुत सर्व्वान्ह वै कामानाप्नो
ति सर्व्वा व्यष्टीर्व्यश्नुते योऽश्वमेधेन यजते ॥ तदाहुः कस्मिन्नृतावभ्यारंभ
इति ग्रीष्मेऽभ्यारभेतेत्याहुर्ग्रीष्मो वै क्षत्रस्यर्तुः क्षत्रियय
४३१

उवाएषयदश्वमेधइति॥२॥ताद्धैवसंवत्तएवाग्न्याधेतताघसत्त्रोविभ्रासताऽस्य
वैर्यउत्वेवकृत्स्नयजनेब्राह्मणानृण्यत्वेवस्वयजनेतस्मादसत्त्रएवाग्न्याधेयंस
ता॥३॥सायासौफाल्गुनीपौर्णमासीभवतितस्यैपुरस्तात्षडहेवा
सप्ताहेवर्त्विजउपसमायन्त्यध्वर्युश्चहोताचब्रह्माचोद्गाताचैतांश्चान्य ४०
चंन्यूसंचिकीर्षतः॥४॥तानध्वर्युश्चाउष्प्राशंब्राह्मौदनंनिर्वपतितस्मात्त्रं
ब्राह्मणांश्चतुरःपञ्चाशश्चतुरोऽन्नेतौश्चतुरःप्रस्तौतंद्वादशविधंद्वादशमासाः
संवत्सरःसर्वःसंवत्सरःसर्वमश्वमेधःसर्वस्याप्त्यैसर्वस्यावरुद्ध्यै॥५॥

॥ तमेतं वचारस्त्विमं: ष्वा ग्नं त्तिं तषामु [illegible] क्के ब्वा स्त्र णां न्ते स्न श्व त्वा
रि सहस्त्रा त्तां दद्दाति सर्वं वि सहस्त्र: सर्वं म श्वा मेध: सर्वं स्या त्स्प सर्वं
स्याव रूत्प्य वचारि वस्त्र वस्त्रो निशात मानाम निहिर ण्फा नितस्पा ए
६ नि वो नं ॥ ॥ अग्ना स्मा अग्ने धय्यु निषं वतिमुं व चा वा य तिं ता ज्ञा सि श्रुक्रं
ममत्तमि तिन्तेजो विश्वक्रं ममत्त: हिर ण्पान्त जए वासिं क्षुक्र मम त्तं द
युर धत्वा [illegible] ष्पा अग्ने आयुर्मे पाही त्याग्युरू वासि न्दधा त्यष्पे नमा हव्वा वंय वे
ति व्वा न्वम शौं यन्तात्स्पे वा आपा रं नाय ज्ञाव [illegible] तस्यो जाया याउप सन्ता

नवत्त्विमहिषीवावातापरिवृक्तापालागली सर्वाणि च्छित्वा ल्पंदत्तामि
पुनस्त्वेव सर्वे चायतानि: सुत्याग्रागारं प्रपद्यान्तर्वेद्या वारायजमा
नो दक्षिणायाप ॥ ७ ॥ सायमाहुत्या८हुतायां जघनेन गार्हपत्यमु
दङ्ङ्वा नयो सह संविशति तादवा[redacted]पीतराः संविशन्ति सोन्त
रा हृच्चसंवर्त्तमानः स्वातनानेतपसा स्वपन्ति संवत्सरस्या ह
समश्नवाहूति ॥ ८ ॥ प्रातराहुत्या८हुतायां ॥ अध्वर्युः पत्नीहुतिं गृह्णाति
सर्वे वेदस्त्वं सर्वमश्वमेधः सर्वस्याप्त्यै सर्वस्यावरुध्यै तस्मादाहरण

घावंविद्विस्सृजतेहिरंददामिब्रह्मणाउइतिसर्वंवैवेद्वरः सर्वमश्वमेधः सर्वं
स्याप्नोतिसर्वंस्यावरुन्द्धे ॥१५॥ अथयोस्यनिष्कः प्रतिमुक्तोभवति ॥ तमध्व
र्यवेददास्यध्वर्योवेददेदेमृतमायुरात्मन्धत्तममृतं ह्यायु[illegible]र्हिरंण्यं ॥
॥१६॥ अथपात्नेयोमिश्रिंनिर्वपति । पयपश्वकामायघृतमुखस्यवाके
व[illegible]राय्याप्याग्निमुखाउवैसर्वादेवताः सर्वकामा अश्वमेधे
मुखतः सर्वान्देवान्प्रीचासर्वान्कामानाप्नवानीति ॥१२॥ तस्यपंच
दशासमिधेन्योभवन्ति ॥ पंचदशोवैवज्रोवीर्यंवज्रोवज्रेणै

आश्व०
५२

त्वैतद्वीर्येण युजमानः पुरस्तात्पाप्मानमपहते वाग्वै ग्रावाऽयन्नागोपाप्मा
विहतः पाप्मानमपहत्याऽग्निर्मूर्द्धा दिवः ककुद्ध्वावायन्तस्य रजसश्च नेत
त्युपांशुगृह्णविष्णायाऽऽपान्तुवाक्येमूर्द्धन्वचन्मयाचवतिसद्द्ब्यान्येषावे
ममद्वीयएषतेपदेतास्यवावरूप्येयाऽऽच्छपययत्सदन्तीसदद्वावरं
धेविदाजो सयाज्यसर्वादेवतंवाएतच्छंदायद्विराद्दिवेकामा
श्चमवेसर्वोनदेवान्मीचासर्वान्कामानानवानातिहिरस्तंदति ५२
ताऽऽस्तुवत्सोँ शतमानन्तास्यान्तेब्राह्मतां ॥ २॥ अपपयोक्तोनिवै

पति। एषा वै पथीनामधिपतिरश्वायो वै तत्[illegible] त्वस्त्ययनं करोति त्वष्टो

ऽयं वै पूषेमामेवास्मा एतां गोप्त्रीं करोति तस्य हि नार्तिरस्ति न ह्वलास्य

मियायम[illegible]मध्वन्गोपायतीमामेवास्मा एतां गोप्त्रीं करोति ॥ १४ ॥ तास्वेसप्तद

श सामिधेन्यो नन्ति । सप्तदशो वै प्रजापतिः प्रजापतिरस्यामुथ्ये

मध्वस्य वा एष ह्वयन्वैन्तो वाज्यभागो यजमानस्यैव ह्रदि हूषं स्तव

ब्रूते वयपयपयस्य पः परिपति द्ववास्य तु पाः ॥ ८ ॥ हविषा याज्यानुवाक्ये

वाक्ये ब्रूते वत्यन्या नवति पपन्वत्यन्या वीर्यै वि ब्रूते वीर्यस्यात्यै

अश्वमेध

वीर्यस्यावरुध्याच्च पयस्तेषु च त्वस्याये वे तत्व स्त्वयनं कसेत्वनु
ष्टुनो संयाज्ये ... वा स्वा च चतुष्टुम्बो स्वे च प्रजापतिः प्रजापतिरश्वमे
धेन श्वमेधस्येवाश्विवासः शतं दक्षिणा रूपं वा एतत्तु रूपस्य यद्वा सौ
त्रिस्माघम्वकं च सुवासस्समाहुः को च यमिति रूपस्सम्म ह्वाहि
नवति रूपणो वेनं समद्वयति शतं नवतिशतायुर्विषुरूपः श
तं डिय चायुरविडियं वीर्यमात्मं ध चि ॥ ५४ ॥ ब्राह्मणं ॥ ५५ ॥ एतत्सां
त्तायमानायां । च स्थं नि क्वो दानयन्ति यस्मिन्सर्वा त्तिरूपा त्ति

अश्वमेध काण्डम्

५३

चवन्ति यो वा अन्नवत्समृद्धः सहस्वार्हे । सर्वो न्वा दक्षिणायां धुर्यैव
ति धुरः ॥ ॥ तपत्सर्वे रूपो नवति । सर्वे विरूपं सर्वे मन्धाम वः सर्वे
स्यात्स्य सर्वस्यावरुध्या अपयज्जोवत्समृद्धा वीर्यवज्ज वो वीर्यस्यात्स्य वी
र्यस्यावरुध्या अपयत्स सहस्वार्हेः सर्वे विसहस्वं सर्वे मन्धमेयः
सर्वस्यात्स्य सर्वस्यावरुध्या अपयत्स वी एष वा परिमितं वीर्यमति ३ अ
वर्द्धितयत्सर्वोपरिमितस्य वीर्यस्यावरुध्या अपयद्दक्षिणायां धु
र्ये प्रति धुर एष वा एषधु एष तपति नवा एतं कश्चन प्रति प्रतिरत्तस्य

[redacted]॥२॥ तद्धैतद्धोवाच • नास्य बेयः॥ हिंस्वरूप एवैषोऽयः स्याच्च स्मा
रं गः यज्ञोपात्तद्यो एषो स्तः समन्वहिंस्वरूपं वाऽइदं वेद ॥ ओं लोकावे वृते
क्षं वतताद[illegible]नः ओं स्वेन स्वरूपं मा समर्द्धयतीति ॥३॥ अथ पात्रावावसात्य
यज्ञिः॥ [illegible]त्रिस्वरूप एवैषोऽयः स्यात्तस्याप्येतः स्तः ह्वोर्द्धः ओं ऋतापराद्धः
हेत्ति कांजिः पुरस्तान्नेद्य च्च स्ताः ह्वोर्द्धि न्नवतियादावदेन समस्ते ७७
स्तदस्य तद्दपयय च्छुताक्षापरार्द्धि यादावदं ओं ऋतलोमस्तेस्त दस्य तद्प
य च्चेत्ति कांजिः पुरस्तात्त्सा कनीनकामय एव स्वरूपसमाद्धात्ताय तेमो

स्योपकल्पेत बहुरूपो वा द्विरूपो वा त्रिरूपो वा दन्तिकां जित्समालसेन
जावनत्वं च वसमद्भुः स्यात ॥४॥ तस्यात्पुरस्ताद्रक्षितार उपक्लृप्तांन्नवन्ति
राजपुत्राः कवचिनः शत७ राजन्या निषंगिणः शत७ सूतग्रामण्यां पुत्रा इषु
४य पर्षिणः शतं क्षात्रसंग्रहीतॄणां पुत्रा दंडिनः शतमश्वशतं निरष्टं निरम
णं यस्मिन्नेनमपिसृज्य रक्षन्ति ॥५॥ अथ सावित्रीरिष्टीर्निर्वपति । स
वित्रे प्रसवित्रे द्वादशकपालं पुरोडाश७ सविता वै प्रसविता सविता म
ऽ इमं यज्ञं प्रसुवादिति ॥६॥ तस्य पंचदश सामिधेन्यो भवन्ति । बार्हद्गिरावाः

नाग्मो यदस्मा विश्वा जाता न्यादधे यो ह्यत्र सविता सुरन्नदस्तु पा ६ शुद्धे
विषोयया ऽप्या नुवाक्या विराजो संयाज्ये हिरण्यं दक्षिणा सुवर्णं ६ शतमानं
स्यात्तं ब्राह्मणाः ७ तासां च याज्ञेषु नाय मानेषु । आलभन्तो वीणागाथिनौ दक्षि
णात उत्तरो मन्द्रमुदाघ्नन्ति स्वः स्वयं ६ संवत्ता गाथा गायतीत्यप्रजातं
ददादिति तस्यात्तं ब्राह्मणाः ७ ॥ अपद्वितीयां निर्वपति । सवित्रे ऽआसवि
त्रे द्वादशकपालं पुरोडाशं ८ सविता वा ऽआसविता सविता म ऽइमं यजमानमा
सुवादिति । १ । तस्य सह दशसामिधेन्यो नवन्तीः सह धत्ता वाज्यं नो गो
॥ ये । कांडस्यार्द्धं ॥ २ । १६ ॥

२९६

देवावसंस्थेविश्वानिदेवस[illegible]ःसघानोदेवःसवितासहावेसुपा
६ंश्रुहविषोयाऽस्मांतुवांक्य च्चत्तुष्टुत्नोसंप्राज्ञेरजेत६ंहिरण्यंदत्सिएन
नानोरूपंतरया च्चप्पा३ क्रांमायानपक्रमायश्रातमानंचवतिशेता
सुर्विपुरूषः[redacted] शतेंद्रिय च्चायुरावंद्रियं६ंवीर्यमात्मेधात्ता॥१॥तस्ये
यया जेषुतायमानेषु॥ त्रालत्ताणंवीएगापीदत्तिणत३त्तरमंडामुदा[redacted]शु
ं[redacted] ६स्तिसवःस्वयं६ंसंनत्ता गांपागायतीस्वियजातत्स्वदंदादितितरूपातं
खलताणं॥१॥ च्चपरतीयांनिर्वपतिसविवत्रसत्पप्रसवायद्दरदशकपा

लंपुरोडाशामेमेषद्दाविसत्वःश्चेसवोयःसवितुःसत्वेनमेब्रसवेतेमंयज्ञ
श्रस्तुवादिति॥१४॥तस्यसप्तदशोवस्तोमित्वन्योनवन्ति॥रथिमंत्तावाज्य
नाम्ताहीर्येविरथिहीर्येस्तास्यवीर्येस्तावरुध्याच्याविश्चादवऽसत्य
तिनप्रमि।यसवितुर्हि[illegible]स्यतदितुपाऽश्रहविषायाज्यानुवाक्यनि
[illegible]संयाज्यानियऋपप्राद्यानीतिनूतएवैया[illegible]हन्ततःश्चतितिछति
त्रिष्टुभोनवतर्ड्डर्यंविवीर्येत्रिष्टुविंड्डिर्यस्यववीर्येस्तावरुध्ये
तिरत्पंदक्षिणास्तुवत्सेऽशातमानंतेस्यात्कंब्रासता॥१५॥तस्यप्रया

नेषुतायमानेषु। आस्वलते वीणागापीदत्तिमातउत्तरमंडामुदांगू
स्तिस्वः स्वयं संचनागापांगायतीस्त्वयजले त्वदलंदितितस्याछं ब्रो
५ मेतां॥४॥ एतत्स्याछं सॐ स्थितायां त्रयो छायाबंधुस्वयंजेमानश्या स्व
स्वदत्तिमाकर्मच्याजपातिविन्दुम्मोच्यात्रं न्तः पित्रितितस्याछं ब्रोस्व ता
मेत्यनमुदंवंश्रांवं प्रस्रजतः। एषा हो न्यपांदवमन्तुष्याणांदिग्वर्ड
दीवीप्रावीस्च्यायाम्रविवनंन्तदिदिशोवत्तानविस्व च्यायुतनत्रतिष्ठितो
रिष्यत्यरि ष्ट्यो॥१५॥ स च्यो हदवो च्यश्रापालाः। एत[illegible]दाविन्यार्वं

कृष्णमेघ

मेध्यमयज्ञोन्तितिते ८ र स्तते स्तुक्तोमा तुष्या च्या शापाला च्युत्ये ते देवा च्या
प्याः साध्या च्यन्वाध्या मरुत स्समेता ३ त च्येदेव मनुष्याः संविदाना
च्ये ब्रह्मवर्चसं यन्तः संवत्सर ८ र सन्तितर्पेन्न ब्रह्मावर्चसं येषवा एव
य एष तपति कृ ३ य एतमहं इति ब्रह्मा वर्चसयितुं यशो नं ब्रह्मावर्चसं यिगुः
परागान्वद ३ सर्वे ३ स्मात्त स्माद ब्रह्मावर्चसं यन्त्वारस्सन्ति ॥ १६ ॥ सं च्याहा
शापालाः ॥ यिवाएतस्माद्देवं गमिष्यन्ति राष्ट्रं न्त न विष्यन्ति राजानो ४१
न विष्यं स्यन्ति विवनीयाच्यु पयएतस्माद्देवं नगमिष्यं स्युराष्ट्रं न्त

त२

नविष्वक्स्यराजानोनविष्वन्तिराजन्याविशोननिषेवनीयास्तस्मान्नो
त्रमदत्तस्नात्वाश्चिवेनमुदकाविरं ध्वी ध्वंवुउबान्यश्वत्तयपद्युत्वत्त
गातमुपनिगच्छे, तत्तस्याच्छेत ब्राह्मणाः किंयपूयमश्वामेयस्यविच्छे
म२ ति ॥ तायनेविघुर्जिनीयाततात्रैर्बवाच्यश्वमेयः सर्वेस्येषनृपदे
यो ब्राह्मणाः सत्रश्वमेधस्यैवदसो ब्राह्मणात्म ज्ञयएवस्यफानं वद८
केरवाप दत्रिवपार्षाप यत्किंचजननपादत्ततोंन्न६ सर्वेवस्तत्तु
तंतत्तषाध्रपकारक्रुतएवबोधसतिस्तद्ध स्यायतनमिति ॥१॥ बा

स्वा१ नेवि३

लतं ॥ ५ ॥ द्वितीयः प्रपाठकः समाप्तः ॥ कांडी १८ ॥ ॥ प्रस्तुवाक्यं दक्षि
णान्विदिं ॥ ॐ हिरण्मयं कश्चिदुपस्तृणाति तस्मिन्होता प्रविशति
दक्षिणेन होतारं ॐ हिरण्मयं कूर्चं यजमानो दक्षिणतो ब्रह्मा वो ज्ञा
का तावहिरण्मय्याः कश्चित्पुनः पुरस्तात्प्रत्यङ्ङध्वर्युर्हिरण्मये वा के
[illegible]वे हिरण्मये वा फूत्के ॥ १ ॥ समुपविष्टेष्वध्वर्युः संप्रेष्यति । होतन्नेतो ५८
न्यो वेद्वेवन्नतेष्विमं यजमानेभ्यः होतेति संप्रेषितो होताध्वर्युं [illegible]मं
त्र यातपौरि [illegible] सूत्रमाख्यानमाख्यास्य त्रेध्वर्य्ये विति हवे होता[illegible]रित्यध्वर्युः ॥ २ ॥

मनुर्वैवस्वतो राजेत्याह तस्य मनुष्या विशस्त इम आसत इति श्रोत्रियागृ
हमेधिन उपसमेता भवन्ति तानुपदिशत्यृचो वेदः सोयमिति ऋ[illegible] सूक्तं
वीँ [illegible] वसानामिवानुद्रवेद्वीणागणगिन उपसमेता भवन्ति तानध्वर्युः संप्रे
ष्यति वीणागणगिन इत्यभिपुराणैरिमं यजमानꣳ राजभिः साधुकृद्भिः
संगायतेति तं ते तथा संगायन्ति तद्यदेनमेवꣳ संगायन्ति पुराणैरे
वैनं तद्राजभिः साधुकृद्भिः सलोकं कुर्वन्ति ॥ ३ ॥ संप्रेष्याध्वर्युः प्रक्रमा
ञ्जुहोति । अथ चान्वाहार्यपचने वाश्वस्य पदं परिलिख्य यतर[illegible]पास्यते

त्राह्वद्रुवतिह्वर्वोस्त्वेवस्थितिः ॥ ७ ॥ सावित्रा एवेष्टिः ॥ पुरस्तादनुडुत्यु सकी
दवस्तृपा ॥ ७ ॥ हवनीयेजुहोत्य पसायंहुतिषु हूयमानास्तुराऊ न्योष्ठी ॥ ७ ॥ ची
दक्षिणातउत्तरमंडामु दा बृंस्तिस्वः स्वयऽं संनता ॥ ७ ॥ गायती
युष्यतेत्यमुऽं संग्राममजयदितितस्योतंत्राम्नातां ॥ ७ ॥ ॥ अपस्था स
५१ तद्द्वितीयहेनः एवमिवेतासुखा वित्रीष्वित्रिषु सऽंस्थितास्वेषु वाद ५८
दथविनिहवेवाहोतेरित्यवा वयुद्यमाद्बेव स्वत्तारा जेत्याहत स्पपि
ते ॥ त्वाद्ध्वत्रा स्तेन्म आसतत इति स्थविराउपसामतानवन्तितानुप

दिशतियजुऽर्षिर्वेदः सोयमितियजुषामन्त्रुवाकं व्याचक्षाणारवासु
इवादेवेमवाध्वर्युः संप्रेष्यतिनप्रकेमांजुहोति ॥६॥ अथपत्नीयुहन
एवामविताखिविष्टिषुसंऽस्थिताश्चाषिवाहृद्दर्वीविविति हेविहोतरिसे
वाध्वर्युर्वेरणाच्चादिस्पाराजेत्वाश्रुतस्यगंधर्वोविशस्तउमञ्चासतउति
युवानःशोनननाउपसामतानवन्तितानुपदिशत्यपर्वोणाप्सुदः सोयं
मिचपर्वोणाणामेवंपर्वेव्याननाणारवानुप्र[illegible]देवामवाध्वर्युःसंप्रेष्य
तिनप्राकामान्जुहोति ॥७॥ अथपवतेर्षेहन्नाएवामविताखिविष्टिषुसंऽस्थि

५०

ता ३ स्वेषु वा ह दध्यये विविति हावे सो तरित्स्पे वाध्वर्युः सोमो विश्ववो राजे त्पा
हते स्पापरर सो विशोस्तामेंड् मा च्यास तरु तियु वत्तयः शोच नाउपस मे
ता नेव न्ति ता उप दिशा त्यं गिर सो विदः सोऽयमित्यं गिर सा मकंपर्वे
क्या वु सा ता इ वानु ड त्वाविदे वामवाध्वर्युः संत्र ष्याति न व्रक्रमानु हा ति ॥
चेपं पं वमेह न्र । एवामावतास्त्विष्टिपु सः ॐ स्थितास्वेषवा ह दध्यय विविति
हावि हा ता रि त्स्प वाध्वर्युर बुदः को इ त्वियो राजे त्पा ह तस्प सर्पा ॥ विशि
स्त इ म च्या सतरु सर्पो स सर्पा विद श्वापसमे ता न वन्ति ता नु पदिश ५

ति

जे ८

ति सर्पविद्या वेदः सोऽयमिति सर्पविद्याया एकं पर्व व्याचक्षाण इवानुद्रवेदे
वमेवाध्वर्युः संप्रेष्यति न प्रक्रमाञ्जुहोति ॥ ९ ॥ अथ षष्ठेऽहन्न् एवमेवैता
स्विष्टिषु संस्थितास्वेषैवावृद् धन्ववितिहवै होतरित्यध्वर्युः कुबेरो
वैश्रवणो राजेत्याह तस्य रक्षांसि विशस्तानीमान्यासत इति सेलगाः
पापकृत उपसमेता भवन्ति तानुपदिशति देवजनविद्या वेदः सोऽयमिति
देवजनविद्याया एकं पर्व व्याचक्षाण इवानुद्रवेदेवमेवाध्वर्युः संप्रेष्य
ति न प्रक्रमाञ्जुहोति ॥ १० ॥ अथ सप्तमेऽहन् एवमेवैतास्विष्टिषु संस्थिता

स्वोषेवाहृदध्वयेविति हावेहोतरिक्षेवाध्वर्युरक्षितोम्चोराजेमाहतस्या

सुरराविश स्तउमच्चासतङ्गतिकसीदि नरउपसमताजवन्तितानुपदि

शलिमायावेदः सोयमितिकविमीयंअयोदवमवाध्वर्युः संत्रेषति न

प्रकर्मीनुद्वाति॥ ॥ ॥ अथापमहन एवामोक्ताक्षिप्रैषुसांस्थितास्वे

षेवाहृदध्वयुर्विति हावेहोतरिक्षिवाध्वर्युमेत्सपः सामादाराजेत्याहतस्या

दविकवराविशस्तउमअासतङ्गतिमत्स्याश्चमत्सपहनाच्चापसमेतान

वन्तितानुपदिशतीति हासोवेदः सोयमितिकंविदिति हासमावेदी

त्वमेवाध्वर्युः संतिष्ठति न प्रक्रमाञ्जुहोति ॥२॥ अपनवमेऽहन् एवामे वै
तां स्विष्टिषु संस्थितास्वाषेवाद्दर्व्येविति हा विहातनरित्विवाध्वर्युस्तद्यो
ऽधिपश्चतोराजेत्याहतस्य ध्व्याऽं सिद्धिरास्तानीमामध्यासतइतिद्वियाऽं सि
चद्वायाविद्वि[illegible]र्यं काश्चापसमेतानवंन्तितानुपदिश्येतिपुराणाद्ध्वदः सायमि
तिकांविनुराणामावत्रीतत्वमेवाध्वर्युः संतिष्ठति न प्रक्रमाञ्जुहोति ॥२॥
अपदशमेऽहन् एवमेवतास्विष्टिषु संस्थितास्वाषेवाद्दर्व्येविति ह
विहातनरित्वाध्वर्युर्[illegible]राजे दत्याह तस्य दिवाद्विरास्तरमेध्यास

त तद्इति [redacted]त्रियाश्च श्वति [redacted] याह काऽपसमेतानवन्तितानुपदिशेति

सा मा निर्वेदः सोयमिति सा मन्वादश्नाते भूयादवेमेवा सर्वभुः सं श्रेष्यति न व

केम्मा नुहोतीति॥ एतत्पर सर्वाऽ सर्वाणिराज्यान्यावाप्स्य सर्वा विशः

सर्वोन्वदा [redacted] सर्वान्दवा सर्वाणि नतानि सर्वे[redacted]षाऽद्रावसु एतत्

ऽंश्चावस एतेषाऽ राज्यानाऽ सायुज्याऽ सलोकतामश्नुत सर्वो सां विशामै

श्वर्यमधिपत्यं गच्छति सर्वान्नादानवरं [illegible] वसर्वान्दवे

षी चास्य सर्वेषु भूतेषन्ततः श्रतितिष्ठति य एवं विदन्ते होताग्रे सर्व

पा

अश्वमे मामा ख्यानमा वृष्टो वे तद्देवं बृवदेत तद्देव समानमा ख्यानं पुनः पुनः कांड १२

ध्व २२ संवत्सरं परिप्लवते तद्यत्पुनः पुनः परिप्लवन्ते तद्यत्पुनः पुनः परिप्लवन्ते

तस्मात्पारिप्लवं ८ षड्विंशं ७ शतं दशाहानां चाष्टषड्विंशं ७ शतं दशरात्रा हृ

तीर्बाहैताः पशवो हि हिरण्यं त्वेवैतास्वेप शुनेव वरं ॥ ५ ॥ ब्राह्मणं ॥ ॥

संवत्सरे पर्यावर्तते दीक्षा । प्रजापतये मानन्पर्यासीदन्तीष्टयः पुरोहितेन

स्माग्निष्टुबसजे तेषु के चाहुः किमु दीक्षितो यजते वादशादीक्षा

० वादशोपसदस्तिस्रः सुत्यास्तद्विंशतिर्वर्षमेतेन संपद्यते वैतो वै

उप [redacted] ति

८

च्छिनावृः द्वत्रमश्वः द्वत्रऽराजन्यो बृन्नेणा खेत्रुवेन्नत्रऽस्यतंतद्दृ हिरण्या

वद्वत्रऽस्यत्त्णाति ॥ १ ॥ दीक्षणीयायाऽसऽस्थितायां ॥ सायं वा चिविह्वि स्व

स्वायां वीणागाथिनः उपसमेता नवन्ति तानध्वर्युः संप्रेष्यति वीणा गा

थिनौ इत्याह देवैरिमं यजमानं ऽ संगायतेति तेन्नत्त पारिप्लव

न्ति ॥ २ ॥ अहरहो वा विच्छि स्विष्टायां अग्नीषोमीयायामन्तः सऽस्त

यां परिहितास्वेव सतीषु तपादं वेदावः संगायन्ति देवा राजानं त्वे

सन्निलावं ऽ घेन्ति ॥ ३ ॥ प्रजापतिना सृष्टास्तप्तास्त एवमेवाहरहः परिहिता

वृ २ २ पञ

९९

स्ववबा[illegible] सतीवरोहद्देवसानी गायामन्ततः स ँ स्थितायां सप्तदशं प्र

जापतिना संगायन्ति प्रजापतिर्वै नवमन्तदन्ततः सलोकं ऊर्वन्ति ॥ एक

विँ शतिर्यूपाः सर्वे एकविँ शाः स्युरित्येनयो राजुदाबाग्निष्ठान्नवति पद्धे

दारत्वाचतिनः षाड्गुल्यो स्वयं यद्छो त्र्यय द्छो त्वाः स्वादिरा स्वयं यं एव छो स्व ४

त्र्यय द्छो त्वं पालाशा स्वयं एव छो त्र्यये द्छो तपपा ॥ तघुदत एवं यूपान

वन्ति ॥ प्रजापतिः प्राणेष्टक्रौत पुरो राग ँ स्वयि त्रमधियन[illegible]स्पर्यः नु २

ग्रा ५ शष्ठा सीत्स सा द्व ँ सममडुवडुत्य[illegible] स्तद निनत्स एष व[illegible]स्पतिरन

५८

वद्रुत्रुदास स्तस्मा त्तस्ये ष्म ण: श्रेष्म त्ना हि सम ८ त्रवत्ते न खिन

त्तेद्रुण ण स्व म द्रिय तित घ त्सो न्यिष्ठो त्रवति मध्यं वा एत त्पूपा नां यद् ॥६॥

न्यिष्ठा मध्य मे नत्स्यो णान्नां य न्ना सिके स्व एवे न न्तदा युत न्नद धाति ॥७॥

४ प्र ५ न्च पयदा पो मनस्य [illegible] न्तो अ [illegible] सीत ण्या गंधः स सा द्रु ८ सम वद्रु प्रप

त्य वन्त्रु ष उ द नि न त्स एष व न स्याति र न्नव त्सो त्रु दा रु स्त स्मा त्तस्मु ५८

र निगं ष्म हि सम त्रव त्ते स्मा द्रु ज्यो ते न स्त ज णा हि सम त्रव त्त न खिन

त्तेद्र्प ण सम द्रिय तित घ न्ना व नि तो यिष्ठो त्रव त स्त स्मा दि ति मे न्यो ति

हुं १

३२ मा

तेहारि ३४

तो नासिकां वहुषी स्वरांवेनो न दायत नेद वाति ॥७॥ अपयं कुताय मासी कु

याम ज्ञा सस्ता [illegible] ह्रु सम वहुत्याभ्या चत्त उ दनि नतस एष वु न [illegible] ति र नवाब

चेस्तु स्मा तस्यां तरे तः सर्वमि व फुलमा यं नवति तस्मा द्दु सरि उ दू व न वे

ति सेन दं उ वहिम ज्ञाता नि वे नं तदूप णा सम द्रय त्या न्तार णु उ दार वो

नवाता बाल्य बिचा अन्तार हि वहुषी बास श्चा व स्वरांवे नौ स्त दायु तं स्य

ति ॥८॥ अस्थि च्य एवास्य खदिरः सम न वक्ता तस्मा त्स दारु णा बहु स्ला रो

दारु णामि वाय स्थि तान [illegible] व नं तद्रूपणा सम द्रय त्यन्तारा बिचा न वं

नि चा य खादिरा अन्ता हिम ज्ञाना बाला स्थी नि श्च एवं वेनो स्त दायत न

द्यसति ॥ ६ ॥ मा॰ स्ते रूप वास्यपत्नीशः सम नवत तस्मात्तु बहुस्वे सालो
हितरसात्स्वहितमेव हिमा॰ संन्तानाविनं तङ्गुणात्समर्द्ध यथस्तुन्तारख
दिरा नवर्त्ति बाह्यपाताशा चन्तरात्मिलिस्त्रीनि बाह्यानि मा॰ सानि स्वरूपे
मांस्त्वदायुःतनेन्द्र यति ॥ ७ ॥ च पश्यादेकविं॰ शति नवं [illegible] केविं॰ शत
रत्ने नयुएकविं॰ शोवाएषयुः एषतपति द्वादशमासाः पं वर्त्तव स्त्वयउमला
का चसावादित्य एकविं॰ शांसाश्वामधएष शआपतिरवामतं [illegible] ज्ञाप
तिः यशं नत्स्वा॰ संस्तुत्यात तस्मिन् कविं॰ शतिमग्नीषोमीया न्यपश्नाप ५५
नततुषा॰ समानं कामेत्यतु सर्वविघुः कर्म्मो ॥ ११ ॥ [illegible] ॥ २ ॥ च रूपश्रात

गौतमस्य ॥ विष्णूत्तरस्तोमो न वर्तते तस्य बहिष्पवमानमध्य
त्सप्तास्तोत्र्यानि द्वादश शस्त्राणि माध्यंदिनः पवमानः षोडशास्तु एषानि विं
शत्यामार्भवः पवमान ॥ त्रिवृद्विंशत्यामग्निष्टोमसाम ॥ ॥ तस्याहे
कः ॥ अग्निष्टोमसाम बृहत्साम केवलं तिनाग्निष्टोमो नो अप इति वेद त
स्तमुदितं पाठेऽपुः साष्टं शास्त्राणि त्रियं शास्त्रां साष्टमष्टौ स्तुपं शां सश उ पं
तारं एषं सापन्तैरं शास्त्रमग्निष्टोमायज्ञस्तान ॥ मंलोकमस्मि ॥ ॥
॥ एकविंशतिः सवनीयाः पश्चावः सर्वे चाग्नेयास्तेषां समानं वे

न ३

कामि तु हि कन्या हुर्द्विचवितं एकादशि न्या वा ल न न त य श्र व कादशी न षु

कामस्तस्य कामस्या स्य ॥ ३ ॥ स ० त्रि = त थि ष्ठा मा पुरि हैं ता स्तु व सं तीव

री व व धु र मोहा मां त्रु हा ति नि तु षा मु के द्वा त्मं णां प्रा णा य स्व ह्वा हा पा ना य स्वा

हे ति द्वा दशा चि र न्तु वा क न्द्रो द श मा सा: संवत्सर: सर्वे ० संवत्सर: स

र्वे म ध्या म ध: सर्वे स्या स्य सर्वे स्या व र ॥ ४ ॥ एक वि ० श्रो म ध्य म म ह नं

व ति ॥ वै सा वा न्या दि तु एक वि ० श ॥ सा ध्या म ध: स्वे मि वे न ० स्तो मे न स्या

यां द व न्तायै प्रतिष्ठापयति तस्मा देक वि ० श ॥ पा ॥ प्रा ह्विवे क वि ० श ॥

५८

एकविंशो वै पुरुषो दश हस्त्या अङ्गुलयो दश पाद्या आत्मैकविंश
स्तदेतेनैकविंशेनात्मानमेवैतस्मिन्नेकविंशे प्रतिष्ठायां प्रतितिष्ठति
तस्मादेकविंशो ॥६॥ यद्वेवैकविंशो एकविंशो वा स्तोमानां प्रति
ष्ठा बहु खलु वा एतदेतस्मिन्नहन्युच्चावचमिव कर्म क्रियते तद्यदेतदे
तस्मिन्नहन्युच्चावचं बहु कर्म क्रियते तदेतस्मिन्नेकविंशे प्रतिष्ठा
यां प्रतिष्ठितं क्रियता इति तस्माद्वेवैतदेकविंशमहः ॥७॥ तस्य प्रातः
सवनं चाग्निं तं मन्येया वसुरिति हितानां द्रप्सो माज्यंशास्त्वैकाहिक

सुप... शऽ सति बार्हतं ... गं कामो ... धुछं दसं वचि व शऽ ने सऽ शा

य स्य बार्हतं प्रउगं कामो प्रउ वमाधु छं दासतयोः ... नयोः काम यो शा सि

सं प्रातः सवनं ॥ अ ॥ अपां नो माध्यंदिनं सवनं च्यति छं दाः प्रतिपु

मरुचती यस्य त्रिक उ कथु महि षो प्र वा त्रिर मित्र तिष्ठा वा एषा छं दसां

यदति छं दाः च्यति छा स्य माधं प्र शा नो मस्य ... वा स्य एषा व त्रिः

शस्ता चि वः संपद्यते तेना तं काम मा प्नोति य एवं वेद ... सो ... तमं ... ध

र त्र उ व र एष एव नि त्य एका ... ने ... हि सो मर ... वितां सि स्त

चेतो हू ... बर्हि ब ह तिं पांक्ती अप च दो ... हि ... नि विदं

बार्हतं व प्रउगं माधु छं द सं ... इति २

यतीतिमरुच्चतीयेऽऽग्नेयपातानिष्केवल्यं महानाम्नः एष्टुच वंनितिमा
त्रुरूपाः सत्रगापाः ॥ ८ सत्तिसर्होवकामाम महानाम्नीषु सर्होकामाच्च
घमेत्यसर्वेषांकामानामाप्याइडामदाप्नो [illegible] श्रेहेत्रच्चायेखाविपत्ति
पंक्तीच्छपदाघशास्त्वकाहिवेनिविविदं दधतित्त्रुतमाध्यंदिनं ८ सवनं ॥ १० ॥
च्येपातसरृतीयसवनंच्चतिछंदाए वुश्रतिपाद्ध्यादेवस्याचित्तादेवः ८
सवितारमोण्यारितित्तस्याएतादेवब्रालाणायन्तुर्वेस्याच्चचित्याददेवसवित
रित्यत्रवरोमिवानचिन्न्नात्मरूपमुडुष्यादेवः सवितादम्नाकुतिसावित्रं ८
शास्त्वकाहिकेनिविदंदधातिमहीप्रो

ग्रप्रस्थ

वायव्यवीइह ज्येष्ठ इति वक्तव्ये वं घा वायव्यवीयं ॐ शास्त्रे काहिके निवि

दं ददस्व तनिर्बुद्धिन्यो [illegible] बाउडूंडोना अच्छ त्वा च वं ॐ शास्त्रे काहिके नि

विदं ददस्व तिको ऋ वां मित्रावरुण वृत्ताय नितिति विश्वादवं ॐ शास्त्रे का

हिके न विदं ददस्व तीति विश्वादेवा ॥ ॥ अ पात अग्निर्मरुतां मरुद्भो वे दि

वो अरतिं पृथिव्या व्याद् इति विश्वानरीयं ॐ शास्त्रे काहिके न विदं दद स्व

त्वा रुद्रासरुद्र वं नः सर्व जा ष्य स इति मारुतं ॐ शास्त्रे काहिके नि वि

दं ददस्व तीमरु [illegible] भु वो अतिपि मुष बुंध मिति न वर्द्धि आतत व दसीयं

शास्त्रे कालिकानि विदं दभ्यतितपादेका हि कानि निविद्धाना - निनव
न्ति इति ष्ठावज्यातिष्टोमः २ प्रतिष्ठाया - अथ व्युत्पत्ति ॥२॥ तास्याति
पञ्चवानवन्ति। अथ स्वरूपरागाम गद्भतिपं वदशपर्यन्पास्तेषा
मुक्ते चास्मतामप्येते च्चार ॥ाव सन्तापकपिं गलानानाते नातत्री ष्मा
यकानविंकाचषो चासिन्तिरीनिति तषा म्नुवाक्ते ॥२॥ अथ पता
नेकविंशतय [illegible] वाउमीं देवता च्च एकविंशतिमिवा विंश
तिं पम्रूतान चत एतावन्तो विसर्वि देवा यावत्य श्वाउमोस्य देवताः

म्१

सर्वै कामा न्यश्वमेधे सर्वान्देवान्त्रीन्चास सर्वान्कामानाप्नोवानोति मन्ते
पाऽप्नोति॥ ७॥ स एष दक्षिव पशुन्मध्यमे सूप न्यालेनेन प्रजापतिः सर्वं द
शः सर्वं वै सप्तदशः सर्वमश्वमेधः सर्वस्याप्त्यै सर्वस्यावरुद्ध्यै षोडशा
षोडश एनारषुषोडश्राकेलं वाइदं वै सर्वं वै सर्वमश्वमेधः सर्वस्याप्त्यै स
र्वस्याप्त्यै वरुद्ध्यै त्रयोदशो त्रयोदशारत्यापानाकाशेखालेन्नालत्रयो
दश मासाः संवत्सरः सर्वं वै संवत्सरः सर्वमश्वमेधः सर्वस्याप्त्यै ५८
सर्वस्यावरुद्ध्यै॥ ७॥ पपुराबहिष्पवमानात्॥ अश्वं निाचका

दानयत्तितेनपूर्वमामायस्यिष्येत्तितस्यातेभ्रात्यएतांस्तातबर्हिष्ठवमा
नैष्ठा।मास्तावमात्क्रमयंन्तिसयपुवाजिवेद्विवावर्त्तेतसमद्रोमे
यज्ञइतिहविषाद्गमुपाहुत्याधर्मेतहहोतोरत्रिष्टुहीतितमेकादश
त्रिहीतात्ताष्टाति॥२६॥यदक्रंदःप्रथमंजायमानइति।त्रिःप्रथमया
त्विरन्वमयातांःपंचदशसंपद्यन्तेपंचदशोवैवज्रोवीर्यंवज्रोवैवैय
ताववतद्वीर्यंतायजमानःपुरस्तात्पाप्मानमपहतेतद्यजमानाए
वैववज्रःप्रदीयतेयोस्यस्तृत्यस्तस्मैस्तृत्यउपत्राःगाछ्छसनंत्राज्येवैप

ष्ठागात्परमं व्योमस्य धूस्कम्मिति॥७॥ एतं तेच्छ्रुत्वा मानो मित्रो वरुणो अर्यमा
का२ युरिन्द्रेतन्त्रुनेमधिरमावां वषड्ङ्ति वेत्रस्त्रिंशद्दानिमादेव वं ज्योतिरयु
न४ रहु एतां वृं की णांपुरस्ताद्दधतिनन्दनायतनेषगावेद आमत्यपोलद
कवववन्त बदुव वनं ब्रवायामात्तिनन्तपाङ्कमीत्साहेमवस्त्रमाव
एदुपष्ठागाछ्सनं वाजप्रावृप ष्ठागात्परमं व्योमस्य धूस्कम्मिति॥८॥ब्रा ६०
सणं॥ ॐ॥ एतं तेच्छो॥ यदाधि गाः परिशिष्टं नवति तदाहव्या सा
धिवाससं हिरण्यमित्यश्वा याया पश्चगान्ति तुष्टिमिन्नमपि संज्ञाप

एवासंगमरूतानपरिंगल

यत्तिसत्तेषुपशुषुपत्राः पांचेजैनिरुद्रायन्तिवृतस्वस्वःओ
यां एमारीपंचमींवेचारिचक्रतान्पतेचरीएं ॥१॥ निष्ठितेषुपा
जैनिषुमहिषिमश्वाप्यांपतिपादयंत्वत्पेनोवधिवासेनसंज्ञासुवेति
स्वर्गोलावज्रासुवाप्यामितषावेस्वर्गोलाकायत्रपशुःसंज्ञपयन्ति
निरायत्तास्वस्वधिनेमहिष्युपस्तेनिधनेहृषावाजीरेतोधारेतोतवि
त्तिमिथुनास्यवसर्वेत्वाय ॥२॥ तयोःशयंनायोः । उच्यंयजमानोनिम
पा त्सुतस्कच्चाचवगुदंवेहीतितंनकथंनप्रत्यनिमपतिनियजमानंप्र

१ या

त्तिश्रेतिः केश्चिदस्तदिति ॥ ३ ॥ ऽऽ अपाद्युः ३ माराम त्तिन्निमे पति । ३ मा
रिहायहाय ३ मारिग्र कासाकोश ३ न्तिकितितं ३ मा राश्रस्य त्तिन्निमे प ते
ध्यर्योहायहाय ध्यर्याय कोस कोशं ३ तक ३ ति ॥ ४ ॥ ऽऽ अपब्र स्नाम हिषीम मत्ति
म पति महिषि ह्य्ये हाय महिषि माता वा तपिता वते यंह्य त्स्प राहस
३ तितत्स्य शातं राऽ पुत्र्या ३ वर्यान वन्तिता ब्रस्या ता ब्रस्यत्तिन्निमपति
ब्रस्ये हायहाय [illegible] भ्रुस्ने माता वा तपिता वात य्ये ह्ये त्स्य स्क्षौ ३ त ३ ति ॥
॥ पा ॥ ऽऽ अपा ज्ञाता वा वाता म त्तिन्निमे पति । घा वा त हाय हाय घा वा त अङ्घ्रो

प्रा मत्तिं दि

नो

मनामुञ्छापद्येतितस्यच्छ्रातं० राजन्माञ्छ्र द्वेयोन्नवंतिता० ञ्कातारं
श्चत्वन्निमिपं तुङ्कातहे हृय हृय० ज्ञातहृदूमिनमुञ्छ्यतादिति ॥६॥
ञ्चपहोतापरि हे क्रामन्निमिपति। परि ह क्रि हृय हृयपरिहा क्रि
यदस्या ञ्च० ड्डुन्नियाइति तास्य श्रात० स्ततेयाम गापं ड्डुहितता ञ्चुव
र्यो नवन्निता होता रं ञ्चत्वन्निमेपन्नि हात हृयहृय होतर्यो हद वासा
लनामगुमिति ॥७॥ ञ्चप न्नत्तापाला गली मन्निमिपति। पालागलिहृय
हृयपालागलिय ञ्छरित्ताय वमन्निनपुष्प ञ्चुमन्पत इति तास्य श्रात

द्योत्र संग्रहीत्तॄणां दुहितरो तु वर्यो नवंति ताः द्वत्तारं प्रत्यन्निमपंत्ति
द्यो त्नेहायहाय त्ने त्नेर्य्यद्दृरिण्णागुवमत्तिनुपुष्टं बहुमन्यत इति ॥ सर्वो
६२ त्तिर्वा एषा वा वयं यदत्निमपि काः सर्वे कामा च प्यामायत्सर्वेषा वा वा
स वो न्कामा नाप्रवामन्पु छापयंत्निमहिषीतृतंः स्नाप्रपतं प्रतिपराय
न्येपेतारस्तु रन्तिमत्तीम्र्वमन्त्ता न्वाडुर्द्दिधिक्रा क्रो च्छकारिषमिति॥
पयो ऽन्येपवाएतुच ज्ञामुद्देवताः कामन्ति॥ सएतेष्ट तां वा वं वृदन्ति ६२
वा व मेवतत्पुनते दवयज्या यादवतानाम्पनपक्रमायवेया छागोमग्ग
व १

वाजे

वपानुवर्तिया वाजे तूपरं तच्चाश्वस्य वपाया हारं रन्ति न्वश्वस्य वपा स्ती
ति वृन्दं त्वोन तपाकेयो दश्वास्य वप्रत्यं चन्तं मेदश्चाहरं स्वजातार्तरा: ॥१०॥
श्वतासु वपासु। स्वाहा ऽसत्वि श्व रिचो वप्रत्यं व: प्रतिपार त्यसदक्षि
ब्रह्मोद्यं वदन्ति पूर्वे याद्याराग्रपद्य पापाधक्षेत्र युपविशन्ति ॥११॥ ब्रह्मा हो
ताध्वर्युं पृच्छति। कः स्विदेकाकी चरतीति तं प्रत्याह सूर्य एकाकी चरती
ति ॥१२॥ अध्वर्युर्होतारं पृच्छति। किं स्वित्सूर्यसमं ज्योतिरिति तं प्र
त्याह ब्रह्म सूर्यसमं ज्योतिरिति ॥१३॥ अपप्रष्ठोद्गातारं पृच्छति ॥

खे

पृच्छामि त्वा चितये देवसखेति तं प्रत्याहापि तेषु त्रिषु पदेष्वस्मीति ॥१४॥
अथोद्गाता ब्रह्माणं पृच्छति। केष्वन्तः पुरुष आविवेशेति तं प्रत्याह
63 पंचस्वन्तः पुरुष आविवेशेति ॥१५॥ एते स्पाउ मृकृायामु छायासदसो
विप्रं वो यजमानमश्वायन्त्यैण हविर्धान आसीनमन्त्वप्रपायतेनं
पप्रुप विशन्ति ॥१६॥ स होताध्वर्युं पृच्छति। कास्विदासीत्पूर्वचित्तिरिति तं
प्रत्याह द्यौरासीत्पूर्वचित्तिरिति ॥१७॥ अथाध्वर्युर्होतारं पृच्छति। का ई ६३
मारपिशंगिलेति तं प्रत्याहाजारपिशंगिलेति ॥१८॥ अथ [illegible] ब्राह्मणो

तारं पृच्छति। कत्यस्य विष्ठाः कत्यक्षराणीति तं प्रत्याह षडस्य विष्ठाः शतमक्ष
राणीति ॥ १९ ॥ अथोद्गाता ब्रह्माणं पृच्छति। कोऽस्य वेद भुवनस्य नाभि
मिति तं प्रत्याह वेदाहमस्य भुवनस्य नाभिमिति ॥ २० ॥ अथाध्वर्युर्यजमानं
पृच्छति। पृच्छामि त्वा परमन्तं पृथिव्या इति तं प्रत्याहेयं वेदिः परो अन्तः
पृथिव्या इति ॥ २१ ॥ सर्वाप्तिर्वा एषा वाचः यद्ब्रह्मोद्यं सर्वे कामा अश्व
मेधे सर्वैर्या वाचा वा सर्वान् कामानाप्नवामेति ॥ २२ ॥ उदितं ब्रह्मोद्यं प्रपद्या
ध्वर्युर्हिरण्मयेन पात्रेण प्राजापत्यं महिमानं ग्रहं गृह्णाति तस्य पुरोरुक् त्व

श्रीगंगायै नमः॥

64 रायगर्भैः समवर्त्तताग्र इत्यपांस्यपुरोनुवाक्या स्वभ्नुः स्वयंभ्नुः प्रथमदु
ति होताय दक्षत्य आपतिमिति त्रिष्टुभः प्रजापतेनत्वादेतान्यन्यो [illegible] होता
यजति वषडिति जुहोति यस्तेहं संवत्सरे महिमा संबभूवेति नानु
वषट्करोति सर्वहुतां हि जुहोति ॥२४॥ ब्रात्यतां ॥७॥ अपां तो यपा
नाऽहोमैः ॥ नानेव वायुर [illegible] वेश्वादेवस्य त्वपायाये वैश्वादेवस्य ऐ
पायाऽहुताया तदचितराजुहुयुरिति हस्माह सत्यकामो जाबालो वि ६४
श्वावेसान्विदवास्तादनान्यपादेवतं ॥ ॥ ती ति ॥ ॥ ऐन्द्राग्नस्य वपा

यां हुतायां ॥ तदन्वितरा जुहुयुरि ति ह स्माह ॥ २३ ॥ सोमाप्रोमा ॥ ३ ॥ तं तं का
विं डाग्नी विसर्वा देवा स्तादे विनान्यपादेवतं यी एतानीति ॥ २ ॥ कायस
वपायां हुतायां ॥ तदन्वितरा जुहुयुरिति ह स्माह झोलालिः प्रजापति
र्विकं प्रजापतिमुवा ॥ सर्वा देवा स्तादे विनान्यपादेवतं यी एतानीति ॥ ३ ॥
तिर एकविंशो ॥ ३ ॥ मीस्यादेवत्या ॥ ३ ॥ हुत्या ॥ एकविंशतिध्म नत्वा पूर्वे
युरिति ह स्माह नासे वेयुः एतावं तां विसर्वा देवा यावं तस्मात् ॥ ३ ॥ ग्नोस्य
देन तास्तादे विनान्यपादेवतं यी एतानीति ॥ धाना नात्रे वारयुः

65

इतीडोतः शौनकः किंतत्वौररंस्तादेवनाम्यपादेवतंश्रीणातीत्य

तदाहत्तेषांबुबोन्यात्स्वेवातस्थितिः॥पा॥ अपाहोवाचयाज्ञवल्क्यः॥

सत्तादेवप्रजापत्यानिःश्रवारयुःसत्तद्देवादेवत्यानिस्तादेविनाम्यपाद

वतंश्रीणातंडसायज्ञस्यसं० स्थामुपेतिनुक्कवतीति॥६॥ हुताश्वपास्त॥

श्रपंचाश्वंरजत्तेनपात्रेणप्रजापत्यंमहिमानंमुत्तरंगृह्णंगृह्णातितस्य दप

पुरस्तद्रूपःश्रातोनिमिषातामहिमात्वेतिविपर्यासियाज्यावाक्येऽयात

गामुनायाःएषएवपश्चोषवषट्कृतंजुहोतिपश्चात्तराच्योसंवत्सरमहिमान

संबन्नवेतिनात्रवृषद्धरोतितस्याकंब्राह्मणं॥७॥नान्युषांपश्चनां तेदुस्या

15 त्यवधं वधुंत्वश्चस्यदक्षिणातान्युषांपश्चनाम वा[illegible]वदं[illegible]तुरते

श्चस्यपूज्ञशाखास्वन्युषांपश्चनाम वघ्नन्तिबितमशाखास्वश्चस्य॥८

नड्ढाहावावसात्यपद्धिः॥ड्तरुष्यवुअर्धुःपपएवनापोदित्यमिति

रुर्वाच्चवस्थितिरुच्छायद्धास्तनान्तरिक्षलोकमध्येतिसर्वस्तो

मातिरात्रउत्तमममहर्नेवतिसर्वविसर्वस्तोमातिरात्रःसर्वमश्व

मेधःसर्वस्यास्यसर्वस्यावरुत्यै॥ ॥तस्यत्रिवृद्धहिष्पवमा

66

नं ॥ पंचदशान्याज्यानि सप्तदशो माध्यंदिनः पवमान एकविंशानि

पृष्ठानि त्रिणवस्तृतीयः पवमानस्त्रयस्त्रिंशोऽग्निष्टोमसाम

एकविंशान्युक्थान्येकविंशः षोडशी पंचदशी रात्रिस्त्रिवृत्संधिर्यो

द्वितीयस्याह्नः पृष्ठ्यस्य षडहस्य तच्छ्वमतिरात्रं यज्ञो [redacted] स्तु नाम सप्तो तो४ ला

कमत्यग्निति ॥ १ ॥ एकविंशातिः सवनीयाः पशवः सर्वे त्वाष्ट्रयास्तु ९९

षोडश समानं कर्मेत्युत्तरेभ्यो ह्युक्थे विंशतिर्विवर्तानां व्यानां लेने

तवादशान्यो द्वतान्यो द्वादशमासाः संवत्सरः सर्वं संवत्सरः सर्वं

धर्मशाला

शत ५००

मश्वमेधः सर्व्वस्याप्त्यै सर्व्वस्यावरुद्ध्यै ॥ ११ ॥ ब्राह्मणं ॥ ५ ॥ एतेन ह वा इन्द्रो
तो दैवापः शौनको जनमेजयं पारिक्षितं याजयां चकार तेनेष्ट्वा सर्व्वां
पापकृत्यां सर्व्वां ब्रह्महत्यामपजघान सर्व्वां ह वै पापकृत्यां सर्व्वां ब्रह्म
हत्यामपहन्ति योऽश्वमेधेन यजते ॥ १ ॥ तदेतद्गाथयाभिगीतं । आसं
दीवति धान्यादं रुक्मिणं हरितस्रजं । अबध्नादश्वं सारङ्गं देव
भ्यो जनमेजय इति ॥ २ ॥ एतेन एवं हर्वे च्युह नीज्यातिरतिरात्रस्ते नै
मसेन मातृ एवं ह वै च्युह नीगोरतिरात्रस्तेनाग्रसेन मातृ एवं ह वै

सो

अहनी अयायुरतिरात्रस्तेन श्रुतसेनमित्यातं पारिक्षितीयास्तादत
द्गाथयाभिगीतं पारिक्षिता यजमाना अश्वमेध्यैः परोवरं। अजहुः
कर्म पापकं पुण्याः पुण्येन कर्म्मणेति॥ २॥ एते एवहवै अहनी ऽअभि
जिदतिरात्रास्तेन ह पर आट्णार ईजे कौसल्यो राजा तदेतद्गाथया
भिगीयते म[illegible]रस्य परः पुत्रो अश्वं मेध्यम बंधयत। हैरण्यनाभः कौसल्यो
दिशः पूर्णा अमंहतेति॥ ३॥ एते एव हवै अहनी विश्वजिदतिरात्र
स्तेन ह पुरुआत्सादार्गहिता ईजे ऐक्ष्वाको राजा तस्मादेतदृषिणाभ्य

म१

न्तंस्माकमत्रपितरस्तच्यासंत्सप्तृत्रृषयोदौर्गहेबध्यमानइ

ति॥५॥एतएवब्रहुर्वेच्य्रहनी॥महाव्रत्नमतिरात्रास्तेनहमरुत्त

च्याविविसितुईजच्यायायोगा॥वाराजानस्पद्दता॥तामरुतःपरिवृवि

ष्टा॥स्निःसनाद्विश्वदेवासनासदाबन्रुध्वस्तादतङ्गापयानि

भागीतंमरुतःपरिवृक्ता॥तामरुत्तस्पावसंसनगृह॥च्यावित्तस्पा ३

स्निःसनाद्विश्वदेवाःसनासदइतिमरुता॥हवित्तस्पपरिवृक्ता

ता॥स्निःसनाद्विश्वदेवाःसनासदानवन्ति॥यो॥श्वामाध्युनयुजता॥

नी ऽ

रात एव बहवै चतुर्दशी । च्यातो यो मात्तिरात्रस्तेमे हेतुनाके वद्दी

जयं वालो राजो क्तिवयद्रु तिहवेपुरापं वालानाय दत्तातुदल

जापर्याति गीतमृग्यं गामध्यमान नतक्तिवाणमृतिस्वरूपः । पांवा

लेः परिवक्तायोऽं सहस्वद्यातुदक्षि णामिति ॥ ७ ॥ च पद्वितीययमास ९८

६८ हस्वमास त्रयुताशातावपवे[illegible]विं यातिः । दि[illegible]क्तादिक्तेः पावा

लोनं आहसणायो विनिर्जि इति ॥ ८ ॥ विंहृदग्निष्टोमः । पंचदशात क्यः ।९८।।

सप्तदशं ततीयमहः सोच्छ कामक विं शः षोडशी पंचदशी रात्रि

धि १ स्त्रिवृत्स्त्रिंरित्नो वोतुष्टुप्संपन्नस्तेनोहातनघसाद्दितवमेई जमान्स्यो
राजायुत्रिानाद्वितवन्नंसरस्तुदेस्तक्रापयान्निगीतं वृत्तुद्दशाद्वितव
नोराजासंग्रामञ्जिद्वयानाडिंडाय वृत्रघ्नबध्वाग्रस्माद्वितवन्नंसर
दुति ।। वेत्रविंशाः पवमानाः ।। त्रिवृद्ध्यावृत्तं वत्रंश्च चत्वारिंशाः
पवमाना एवं विंशमन्द्यावृत्तमष्टौ वत्वारिंशाः पवमानास्त्र
याविंशमन्द्यावृत्तमाग्निष्टोमसामो द्वाविंशान्यु • क्थान्येक
विंशाः षोडशीपंचदशी रात्रिस्त्रिवृत्संधिरिति ।। एतद्विपक्षाः

कान्तो तु नम हितु न चर तो दोः षं त्तिरी गेतुने छ्वे मां वाष्टि यान ये
त्ययं चर ता नां त्तु द त ज्ञा पर्या न्ति गी तम्यं सप्ता [illegible] चेर ता ता दोः षं
त्ति र्यं मुना मु त्तं गं गा यां वृ च्चे ब्रे बध्नात्यं व पा [illegible] व तं ८ हयानि ति ॥
॥ अथ पद्वितीयया । त्रय स्वि ८ रा ८ रात ८ राज्ञा [illegible] घा च वन्ना यम
ध्यानं सोप्यु स्थिर त्य पश्चा दन्या नेमाया या म्नायं तंत ये इति ॥१२॥ अथ पद
तीयया । श्रा के त्तेला ना ३ पि त्य प्सरा न र तं दा घ्यं प रः स द स्वा निं ड्य
या ध्या म्भ ध्या न्यः या ह र द्वि जि त्य प्य पि वी ८ स घो मि ति ॥१३॥ अथ प

वत्तं पर्णी मदुद घ चरत स्वन दुर्हं नापरजनाः । दिवं मर्त्य इव बा
हु त्यां नो दाशुः पं वमान वाइति ॥ ए वा विं शस्तोमेन ॥ स
षान्नया ऋतेर ई जं ष्विक्वा नाः सुजात दक्षा पया नि गीतं या ऋते
र यजमान ब्राह्मणा ऋषान्नजनाः । श्रष्टमा वयनं लक्ष्मा विन
गे तस्माद्दक्षिणा इति ॥ प ॥ त्रयस्त्रिं शस्तोमेनाख्या नाः सा सा
हे ई जिपां वा लो सुजात दत्त क्षा पयानि गीतं सात्रा सहे यजमाने
श्रष्टमाय नात्तो र्वृत्ताः ॥ उदीरत त्रयस्त्रिं शाः षट् सहे स्वाति

[redacted] णि ब्रम्मिणामिति ॥ ६ ॥ अथ द्वितीयया ॥
षट् षट् षष्ठ्या सहस्राणि वयज्ञाकाकपिंजुलस्तव ॥ उदीरतत्रयस्त्रिं
शाः षट् सहस्राणि ब्रम्मिणामिति ॥ ७ ॥ अथ तृतीयया ॥ सा त्रासाद
अन्नमानेपां सा नेषा हिस्तुस्तु जिं ॥ अमौदिडुं सोमिनां रथ्यन्त्रा ब्रालेणा ७०
थानिरिति ॥ ८ ॥ गा विनातनशतानीकाः ॥ सा त्राजितः इति कास्यस्या
७० स्यमादौ यततो हिंतद्धीकाशायाग्नी आदयत आत्त सामपीनाः प
स्म इतिवृदन्तः ॥ ९ ॥ तस्यत्रिषु चतुर्विंशाः पवमानाः ॥ त्रिवृदन्या

वृत्तं बत्तृक्षचत्वारिं०शाः पवमाना एकविं०शान्या ज्यानि त्रिणावान्यु क्तौ
न्याकविं०शानि। एष्टा विषड्विं०शाः पवमाना स्तृय स्त्रिं०शाम न्याव त्रै
मा त्रिष्टोम सामादके विं०शान्यु न्याकविं०शाः षोडशी पंचदशी सावि
त्रे हृत्संधिः॥२॥ तादन्तक्रा पयया त्रिगीतं०शतानी काः समन्ता सुत्रा मया
ं०स्या चाग्नितो हृयं। न्याद नयज्ञं काशीनां नरतः स्यचताम्निवित्ति॥२॥
त्रय पद्वितीययो। श्वेतं०समन्ता स्तु बृशं चरं स्तें०शतानी को हस्त सा लु
स्यमंध्यं। न्यादा वियस्य कोद शामा स्यमश्चं०शतानी को ज्योविनत नहि

ॐ इति ॥२२॥ अथ पञ्चवक्त्रं महादेवं पुनरन्तानां न्नर्वेनापरे जनाः ॥
दिव्यं [illegible] वपत्न्यां ग्रामे दाधु: सततमानवा इति ॥२३॥ अथ पातालदक्षिणा
गां मध्यं श्रुतिरानु स्वयं दग्नं ल्मश्रपुरतश्च पश्य ब्राह्मणस्य चेवि
तान्यावीदि घाउदि दिव्यं ब्रह्मणः प्रतीच्यां धर्मा रुद्रीच्युडा उत्त
रवहार कान्य चानक्रोः [illegible] उदयनीयायां स्थितायां ॥
एकविंशतिं वशान्त बुध्वा आलनतलामग्नावरुत्ती [illegible] पादवी
बोर्हस्पत्या एतासां देवतानां माहात्म्यं न पुष्कार्हस्पत्या अन्याच वर्त्ति

ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मण्येवान्ततः प्रतितिष्ठति ॥२५॥ अथ यदे
कविंशतिर्भवन्ति । एकविंशो वा एष य एष तपति द्वादश मासाः
पंचर्त्तवस्त्रय इमे लोका असावादित्य एकविंश एतामभिसंपदं ॥२६॥ ५
उदवसानीयायां संस्थितायां चतस्रश्च जायाः कुमारीं पंचमीं चत्वारि
च शतान्यनुचरीणां च पात्रसमुदितं दक्षिणां ददाति ॥२७॥ अथ यो ऽन्तरं
संवत्सरमुपपशुभिर्यजेत । षड्भिराग्नेयैर्वसन्ते षड्भिरैन्द्रैर्ग्रीष्मे
षड्भिः पार्जन्यैर्वार्षिकैर्मारुतैर्वा वर्षासु षड्भिर्मैत्रावरुणैः शारदि षड्भि

१२॥ रंज्ञावेक्ता वैर्दृष्यं ते ष्वड्विंरंज्ञा बार्हस्पत्यः शिशिरर्तौ षड्ऋतवः संवत्स
र ऋतुष्वेव संवत्सरे प्रतितिष्ठति षड्विंशादित्यपशवो भवन्ति षड्विं
शो ह संवत्सरो हेतीव हत्याम्यधि स्वर्गो लोकः प्रतितिष्ठितस्तद्भवन्तो तारुह
त्येव हंदसा स्वर्गं लोकं प्रतितिष्ठति ॥२॥ ब्राह्मणं ॥८॥ २ तीयः प्र ७२
पाठकः समाप्त ॥३॥ कांडो ॥१॥ ॥६॥ पुरुषो ह नारायणो कामयतात्य
तितिष्ठेयं सर्वाणि भूतान्यहमेवेदं सर्वं स्यामिति स एतं पुरुष
मेधं पंचरात्रं यज्ञक्रतुमपश्यत्तमाहरत्तेनायजत तेनेष्ट्वात्यति

ष्टत्सवीर्याणि कृतानि दिं सर्वमन्नवदिति तिष्ठति स्य वीर्याणि कृतानीदं सर्व
मन्नवति य एवं विद्वान् पुरुषमेधेन यजते ताश्चावेतद्देवा वेद ॥१॥ तस्य त्रयो
विंशतिर्दीक्षाः द्वादशोपसदः पञ्च सुत्याः स एष चत्वारिंशद्रात्रः सदी
क्षोपसत्कश्चत्वारिंशदक्षरा विराड्विराडिति ॥ राजमभिसंपद्यते ततो विरा
डजायत विराजो अधि पूरुष इत्येषा वै सा विराडेतस्या एवैतद्योनेर्यज्ञं
यज्ञं पुरुषं जनयति ॥२॥ तावा एताः चतस्रो दशशता नवतिन्नतपदानि
भूतेस्योदशशता नवतिन्यपंभावेवतानो कानामाप्नोति दिशां वमनमवुलो

तै॰ ५१

११४॥ कुं॰ ध्रुपमयादशतोभुव[ ]त्तरिक्षंद्वितीययादिवंतृ[ ]यादिशश्चतुर्थ्या
त्पावेतयजमानइममेवलोकंप्रथमयादशतोभ्रात्व्यन्तरिक्षंद्वितीयया
73 दिवंतृतीययादिशश्चतुर्थ्यातावद्वाइदंसर्वंयावदिमेलोकावलोका
दिशश्चसर्वपुरुषामध्यःसर्वस्याप्त्यैसर्वस्यावरुन्ध्यै॥३॥एकादशा
63 ग्नीषोमीयाःपशवःउपवसथेत्तद्धाउंसमानंकर्म्मैकादशाःयूपा
एकादशाक्षरा[ ]त्रिष्टुब्वज्रस्त्रिष्टुब्वीर्यंत्रिष्टुब्वज्रेणैवैतद्वीर्ये
णायजमानःपुरस्तात्पाप्मानमपहते॥४॥एकादशिनाःस्तुत्या

ष्ठुपसदो भवन्त्येकादशाक्षरा त्रिष्टुप्त्रैष्टुभो वज्रस्त्रिष्टुब्वीर्यं त्रिष्टुब्वज्रे
णैवैतद्वीर्येण यजमानः पाप्मानमपहते ॥४॥ द्वादश दक्षिणा भ
वन्ति । एकादशिनीर्वा इदं सर्वं प्रजापतिरेकादशिनी सर्वं हि प्रजा
पतिः सर्वं पुरुषमेधः सर्वस्याप्त्यै सर्वस्यावरुद्ध्यै ॥५॥ स वा एष पुरुषमेधः
पञ्चरात्रो यज्ञक्रतुर्भवति पाङ्क्तो यज्ञः पाङ्क्तः पशुः पञ्चर्तवः संवत्सरो
यत्किंच पञ्चविधमधिदैवतमध्यात्मं तदेनेन सर्वमाप्नोति ॥६॥ तस्या
ग्निष्टोमः प्रथममहर्भवत्यथोक्थ्योथातिरात्रोथोक्थ्योथाग्नि

सामः स वा एष उ नयतो ज्योतिरुन्नयत उच्छ्यैः [illegible] यवमध्यः पंचद ७१
शो भवति इममेव लोकः पुरुष एव उ नयतो ज्योतिषो वा इममेव लोको
ऽयमग्निर्न [illegible] त च्यादित्यनामुत तस्मादुन्नयतो ज्योतिरुन्नयमु उच्च्यात्मा
तिरात्रस्तस्यादतो उच्छ्वावतिरात्रं मलिनं तान्नवतस्तस्मादयमात्मा ७४
क्षेन परिहितो पयादेषवर्षिमतिरात्रोद्वा समध्यात तस्मादेव १
मनसामुत तद्धावेद्विषत्तं च्यान्ते व्यामयुमेवास्ति नास्य द्विषच्चान्ते व्याद्धता
कुर्वे [illegible] ए चं विद्वानीतस्यायमेवलोकः अपममहः च्ययमसो

कोघसत्तरुउर्षहृर्दमस्वाज्ञोकोदर्वोवीनमंत्तरिसात्तंद्विती यमह
त्तदस्यगीष्मरुउरंतरित्ताम्भिवास्यमध्यममहरंन्तारित्तमस्यघर्षोग्रारद्री
हेत्तयद्दहुंमित्तरित्तादर्वोवीनंदिवत्तवउर्पेमहत्तदस्वा मंत्तरो १२
त्तार्योरिवास्यपंवममुहेर्द्योरस्यञ्चिञ्चिररुउरिस्यविद • वतं ॥१८॥
त्रेपाध्यात्मंप्रतिष्ठेवास्यप्रपममुहंः प्रतिष्ठोत्रस्यघसंत्तारुउर्षे
हृप्रतिष्ठयात्रवावीनंमध्यात्तद्वितीयमहत्तदस्यगीष्मरुउर्षे
म्भिवास्यमध्यममुहम्भोध्यमस्यघर्षोग्रारद्राहेत्तयद्दहुंमध्यादर्वो

दीनः ॐ श्री स्विस्त [illegible] ज्ञेतुर्यम् हस्तद स्यात्मन्तु रुत्तः॥ त्रिरएवास्यपं

वमम्हः॥ त्रिरोस्य त्रिविर रुत्र रवमिमुवलोकाः संवत्सर स्यात्मा

वपुरुषामेध मनिसंपद्यात सुर्वे वाडामलोकाः सर्वं संवत्सर

सर्वे मात्मा सर्वे पुरुषामेधः सर्वे स्यात्म्य सर्वं स्यावरुध्यै॥ १॥ आत्म १४

तां॥१॥ त्र पयसा तु पुरुषाम [illegible] इमवुलोकाः हृदयमवपु

रुषायायं यपवात सोलोकांपुरिशात तस्मात्पुरुषस्तल्पपद पुलो

किषवंतुदस्या वें मैधस्तपदस्पेतदेवें म [illegible] स्तुपदम्पेतद

गोत्रार ॥म

मेधस्तस्मात्पुरुषमेध्यो पापीयदस्मिन्मेध्यान्पुरुषानालभन्ते तस्मादेवपु
रुषमेधः ॥ ९ ॥ तान्त्रिमध्यमाहुरन्वालभन्ते । व्यन्तरिक्षं वै मध्यमं महः । अन्तरि
क्षेणैव सर्वान्त्सान्तानामयुतनमप्या च त्रैवापरतिपशिवतदरं मध्यम
महरूद्रापरतदत्रेदयति ॥ १० ॥ तान्विदशादशातनभन्ते । दशाक्षरा वि
राड्विराडु चेतत्रमनेचतत्रास्पिवात्रापश्यावरुध्यो ॥ ११ ॥ एकादशएकादश
तेन्यालभन्ते । एकादशाक्षरा त्रिष्टुब्वैजस्त्रिष्टुब्वीर्यं त्रिष्टुब्बुज्याते
वितद्वीर्यमायजमानोमध्यतः पाप्मानमपहते ॥ १२ ॥ च्छस्मा बत्या
१८ त्रातं मध्यमामिस्यूपच्यालभन्ते

ब

ष्यष्टाचत्वारिं॰शदक्षराजगतीजागताःपशवोजगत्यैवास्मैपशू
नवरुंधे॥५॥ एकादशेनैकादशाक्षरेण॥ एकादशाक्षरावैत्रिष्टुब्वज्रस्त्रि
75 ष्टुब्वीर्यंत्रिष्टु [redacted] ब्रह्मणोवैतद्वीर्येणायजमानान्नितःपाप्मानमपह
ता॥६॥ ष्य [redacted] ष्टउतेनमानेनासन [redacted] नतान् ष्यष्टाक्षरागायत्रीब्रह्म ७५
गायत्रीतद्ब्रह्मणैवैतदस्यसर्वस्मान्नमंकरोतितस्माद्ब्राह्मणःसर्वस्मा
न्नमस्मित्या [redacted] हुः॥७॥ तद्वैप्राजापत्यान्नवनि॥ ब्रह्मवैप्रजापतिर्ब्रह्मणो
हिप्राजापतिस्तस्मात्प्राजापत्यान्नवंति॥८॥ सर्वेपशवउपाकरिष्यन्॥

९ एतास्तिस्रः सावित्रीराहुतीर्जुहोति देव सवितस्तत्सवितुर्वरे
ण्यं विश्वानि देव सवितरिति सवितारं प्रीणाति सोऽस्मै प्रीत एताननु
रूपान्प्रसौति तेन प्रसूतानालभते ॥ ९ ॥ ब्रह्मणे ब्राह्मणमा
लभते ब्रह्म वै ब्राह्मणो ब्रह्मैवैतद्ब्रह्मणा समर्धयति क्षत्राय राज
न्यं क्षत्रं वै राजन्यः क्षत्रमेवैतत्क्षत्रेण समर्धयति मरुद्भ्यो वैश्यं वि
शो वै मरुतो विशमेवैतद्विशा समर्धयति तपसे शूद्रं तपो वै शू
द्रस्तप एवैतत्तपसा समर्धयत्यत्वयामता देवताय पशवः संपप श्रुतिः

समर्द्धयति ताएनैं० समृद्धाः समर्द्धयंति सर्वैः कामैः ॥१॥ आज्येन जुहोति
तेजो वा आज्यं तेजसैवास्मिंस्तत्तेजो दधात्याज्येन जुहोत्येतद्वै देवानां प्रि
यं धाम यदाज्यं प्रियेणैवैनं धाम्ना समर्द्धयति ताएनैं० समृद्धाः समर्द्ध
यंति सर्वैः कामैः ॥२॥ त्रियुक्तान्स्तुरघान्न ॥ अन्नादं दक्षिणतः पुरुषेण ना
76 रायणेनाभिष्टौति सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपादित्येते ७६
न षोडशर्चेन षोडशो वै इदं सर्वं० सर्वं पुरुषमेधः सर्वस्या
प्त्यै सर्वस्यावरुध्यै सं इच्छमसी च्चैमसी चे तुपाक्तोत्पावनमे

तन्मह्यत्वे वा घोषस्त्वेष तत्त्वेनमेतदाह तत्पर्येग्निरन्नताः पञ्चावा
बन्तवुरसंख्याताः ॥ २ ॥ अपाहत्वं बागग्नु वादाः पुरुषमासंति
षिपायुदिसं स्थापयिष्यसि पुरुष एव पुरुषमत्स्यतीति तान्य
ग्निरन्नानेवोदस्रजत्तेदेवस्या अग्रात्तु तीर्तुं ... ज्जुह्वात्तान्निरसा
द्देवता अग्रीणां त्ता एवं अग्रीता अग्रीणं स्वार्द्धः कामैः ॥ ३ ॥
अग्न्येनजुहोति तेजो वा अग्निः तेजसैवाग्नेयेस्त तेजो दधाति ॥ स्वः ॥
एकादशिनीः संस्थापयति एकादशाक्षरा त्रिष्टुब्वज्रस्त्रि

७७ ष्टुब्वीर्यं त्रिष्टुब्वज्रणो वित्तद्वीर्यंणा यजमानः पाप्मानमपहते ॥ ५ ॥ उदय
७७॥ नीयायां संस्थितायां ॥ एकादशाव शाच्चन्ते बंध्यान्याल न तामैत्रा
वरुणीर्विश्वदेवीर्बार्हस्पत्या एतासां देवतानामाप्तेनपद्धार्हस्प
त्या अत्या न वन्ति ब्रुस वे बृहस्पतिस्तु ब्रह्मण्येवान्ततः प्रतितिष्ठ
ति ॥ ६ ॥ अप्यादकादशान्न वन्ति ॥ एकादशाक्षरा त्रि ष्टुब्वज्र ७७
स्त्रिष्टुब्वीर्यं त्रिष्टुब्वज्रणो वित्तद्वीर्यंणा यजमानो न्ततः पाप्मानमप
हते ॥ वैश्वानरं वृदवसानीयासा ववबंधुः ॥ ७ ॥ अपात्तादक्षिणानां ॥

मध्यं घ्वतिराद्भुस्याद्दन्यड्रूमस्यब्राह्मणास्य वविद्वात्वपुरुषं ब्रावी
दिग्घोउर्द्दन्नि।। ब्रह्मणः प्रती व्यद्येर्गोरुदी व्युक्तउक्तादवाहो
रका-अन्चान्नकाः।। १।। अथ पद्यदि ब्राह्मणोयजेत।। सर्व्ववेदसं
दद्यात्सर्व्वं वै ब्राह्मणः सर्व्वं सर्व्ववेदसं सर्व्वं पुरुषमेधः सर्व्वस्या
प्त्ये सर्व्वस्यावरुध्यै ।। १९।। अथ पात्मन्नग्नी समा[illegible]ह्य ब्रह्मउत्तरना
रायणेनादित्यमुपस्थायानपेक्षमाणोरण्यमभिप्रव्रजेताहदव
मनुष्याणांन्यत्तिरोन्नवतिग्रामं विविवात्सदरत्यपारग्नी समारो

लोत्तरनारायणेना नेवादित्यमुपस्थाय गृहेषु ब्रत्यं वसेद् पत्तान्य
हृत्केसेना हरेत तथोन स्यान्नुयात्सवा ॥ एषनसर्वेस्मा च्छन्नवक्रूव्यः स
र्वेंहि पुरुषमेधेन त्सर्वेस्माद्व सर्वंभुवाणीतियान्चवज्ञात तस्तात्वेमे
ब्रूयाद् पर्यान्नवानो पर्योस्पष्टियः स्यान्नेचैवसर्वेस्माद्व ॥ २०॥ ब्रा
स्तता॥२॥ब्रा ॥ ब्रह्मवैस्वयंभुतपोतप्यत । तदैक्षत न वै तपस्या
नंत्यमस्तिहन्ताहं भूतेष्वात्मानं जुहवानि भूतानि चात्मनीति
तत्सर्वेषु भूतेष्वात्मानं हुत्वा भूतानि चात्मनि सर्वेषां भूतानां

अध्यायः॥८८॥

ॐ त्रिष्ठ्युॐ स्वाराज्यमाधिपत्यं पर्यैत्यप्येवैतद्यजमानः सर्व्वामेवै तद्दे
न्माधीन्तु चां सर्व्वेषां देवतानां ॐ त्रिष्ठ्युॐ स्वाराज्यमाधिपत्यं पर्य्येति ॥ ॥
तस्या एष सर्व्वाम क्षेदशरात्रो यज्ञक्रतुर्भवति ॥ दशरात्रविराड्वि
रातु सत्त्वनमन्नं तत्सन्नास्येवान्नाद्यस्यावरुन्ध्येतस्मिंश्चाग्निरुपरार्द्धं वि
नेतिपरमो वा एष यज्ञक्रतूनां यत्सर्व्वामेधः परमामेवैनं परमतां ग
मयति ॥ ३ ॥ तस्याग्निष्टुदग्निष्टोमः प्रथममहर्भवति । अग्निर्वा अग्नि
ष्टुदग्निष्टोमाग्निमुखा उ वै सर्व्वे देवाः सर्व्वेषां देवानामाप्त्यै त

स्याग्नेया ग्रहा न्नवन्त्याग्नेय्यः पुरोरुचः सर्व्वमाग्नेयमसदिति ॥ इन्द्रा

इंद्रस्तुदुष्ट्यो द्वितीयमहर्न्नेवति ॥ इंद्रो वै सर्व्वा देवाः सर्व्वेषां देवाना

मात्मैतस्यैन्द्रा ग्रहा न्नवंत्यैन्द्राः पुरोरुचः सर्व्वमैन्द्रमसदिति ॥ सौ

र्य्यस्तुदुष्ट्यो तृतीयमहर्न्नेवति ॥ सूर्य्यो वै सर्व्वा देवाः सर्व्वे

षां देवानामात्मैतस्य सौर्य्या ग्रहा न्नवन्ति सौर्य्याः पुरोरुचः सर्व्वं सौ

र्य्यमसदिति ॥ ५ ॥ वैश्वदेवश्चतुर्थमहर्न्नेवति ॥ विश्वे वै सर्व्वा देवाः

सर्व्वेषां देवानामात्मैतस्य वैश्वदेवा ग्रहा न्नवन्ति वैश्वदेव्यः पुरो

रुचः सर्वे विश्वादेवमसदिति ॥६॥ आश्वामधिकं मध्यमं पंचममहर्भ-
वति तस्मिन्नश्वं मेध्यमालभन्ते तश्वामेधस्यैवाप्त्यै ॥७॥ पौरुषमेधिकं
मध्यमं षष्ठमहर्भवति तस्मिन्मेध्यान्पुरुषानालभन्ते तत्पुरुषमेधस्य-
वाप्त्यै ॥८॥ आप्तोर्यामः सप्तममहर्भवति सार्वमेधाय यज्ञक्रतवे नामाप्त्यै
तस्मिंस्सर्वान्मेध्यानालभन्ते तद्यदु प्राणियवापानां वपा वपा वत्तां जुहोति
प्रेन्द्रतेष्वेतेषु वपावकानां सर्वेश्वामोषधिवनस्पतीनां प्रकिरन्ति
शुष्काणां वाऽर्द्राणां वान्नमन्नं जुहोत्यन्नस्याप्त्यान्नस्याप्त्यै सर्वं जुहोति स

म२ ख२

८०

र्वं स्मै जुहोति सर्व्वं स्याप्त्यै सर्व्वस्यावरुद्ध्यै प्रातःसवने हुतास्तु वपास्वेवमेव
तृतीयसवने हुतेषु हविःषु ॥ ४ ॥ त्रिणवमग्निष्टोममहर्भवति। वज्रो वै त्रि
णवो वज्रेण खलु वै देवाः स्तृतं तदुजित्वा वै वज्रेण देवाः स्पृण्वन्ति ॥
त्रयस्त्रिंशं नवममहर्भवति। प्रतिष्ठा वै त्रयस्त्रिंशः प्रतिष्ठित्यै ॥ ५ ॥
विश्वजित्सर्वपृष्ठोऽतिरात्रो दशममहर्भवति। सर्वं वै विश्वजित्सर्व
पृष्ठोऽतिरात्रः सर्वं सर्वमेधः सर्वस्याप्त्यै सर्वस्यावरुद्ध्यै ॥ ६ ॥ अथ पा
तादक्षिणानां। मध्यं प्रतिराष्ट्रस्य यदन्यद्ब्राह्मणस्य वित्तात्सभूमि सपुरु ८०

षं प्राची दिग्घोऽदीचि णा ब्रह्मणाः प्रतीच्या धर्यो रुदी बुद्धान्तु सूदे
वा हा रकाच्चैच्चा ॐ च काः ॥ ३ ॥ त नाहे त नं विश्वक र्म्मोत्तो वनु
ई जा तानष्टात्युपतिष्ठत्सर्वाणि न्रुतानी दऽ सर्हम नवदिति ति ४
तिसर्वाणि न्रुतानी ऽं सर्हनवति य एवं विद्वान्ब्रह्म माधन्नयजने
यावेत्तदेवं वेद ॥ ४ ॥ तऽहकश्यपायाजयंश्चकारा तद्दुपि न्रुमि
ःश्रु वंजागो न मा म र्त्यः कश्च न दातु मर्हति विश्वकर्म्मणो वन
मस्त्रौ सिन्धा उपम र्पतिस्पालति च स्प मृष्ट मृत्विष्पुतसंग

श्रप्य
८१

॥ अथारण्यकसंज्ञकं कांडस्य समाप्ति पर्यन्तम्॥ ९ अध्यायः॥ ६०॥

ः कश्यपायेति॥ १५॥ ॥ ब्राह्मणम्॥ ३॥ ॥ अर्द्धः प्रपाठकः॥ कंडिका॥ ४६॥ अथास्येशम
शानं कुर्वंति॥ शुभं भवतु॥ कल्याणमस्तु॥ इत्यष्टमे धनामं कांडं समाप्तं॥ प्रपा० ३॥ ≡
संवत् १८०७ वर्षे मास ज्येष्ठ धुर तिथि ७ वार भौमे लिखितं मिदं पुस्तकं॥ श्री॥ याज्ञिक
विश्वनाथात्मज याज्ञिक सर्वात्मात्मजया ज्ञिकदेव कृष्ण विभाणि॥ पुनर्निजकरणार्थ॥

॥ याज्ञिक सर्वात्मज ... पुस्तकं पजन ० घार शमिश्र यान्त
भवमर्षपाठआपन मकवैद्य नाथस्य

अष्टमं कांड
त्रयोदश २२

शिवजं
८१

१८०